

עתר | יח

צעקה | תשרי תשפ"ג

עורכים: אבישר וסיון הר-שפי

גיליון זה רואה אור לזכרה של
נחמה אדלשטיין

מיסודו של מבוע

מקימו ועורכו הראשון
יעקב אבן-חן ז"ל

עריכה לשונית וניקוד: דוד הרבנד
ציור השער והאומנות בגיליון: בארי אייזן
'הצעקה' – פחם לבן על נייר שחור 14.8X21
עיצוב גרפי: מיכל קוטנר

©
כל הזכויות שמורות

עתר
יוצא לאור על ידי עמותת מבוע

תשרי תשפ"ג (2022)

כתובת המערכת: atar670@gmail.com

הפקה:

הוצאת מכללת הרצוג – תבונות

המכללה האקדמית הרצוג

אלון שבות 9043300

טל' 02-9937333

פקס' 02-9932796

דוא"ל: tvunot@herzog.ac.il

ISSN 0541-5829

סדר הדברים

7	עתר ח"י - דבר העורכים	
9	נחמה אדלשטיין חלון לדמותה	
12	מבט	אדלינה קליין

דובר שפת תהום

	(מפני שזה שתוק)	חרות לוביץ'
15	בוקר של כאב לב בלי תכלית	
16	מחט	
18	אדמה ביישנית	שירי ראב
19	קצת חלש	
20	הרחק משחר הרחק מגבל	שרה פרידלנד בן-ארוזה
21	(רגע לפני שנה)	דניאל בראון
22	(הכל מאוד ברור עתה)	
23	(ובתוך כך אני שותק)	צוריאל אסף
24	תהום אל תהום יקרא	צחי כהן
25	אחר כך	
26	דממה	שורי חזן
27	המחברת בעקבות המשורר	הרצל חקק

בנקישה על סף דלתך

31	שברי תפילה	רבקה רימון עמנואל
32	(דברים שאני לא יכולה לשכוח)	
34	(צפורים שמוטות כנפים)	אהובה רקנטי
	(מול חלוני)	סיליה קסטין
35	(מה יהיה אתך)	
	הטוב השביר	צופיה הרבנד
36	אימא בתפקוד נמוך	
37	חדשות	
38	דלתות אש	אבי טאוב
39	כפייה של חסד	עדינה ניפו

		ללא קודת גג
43	מבטא של געגוע	תום נעם גרבר
44	חול בנעל	
46	בגרות במתמטיקה	חלי טל שלם
47	מוֹדָה אני	
48	קפה קמה, הַרְדוּף	א. פ. ריד
	האצבע על ההדק	רני רוזנטל
49	מחשבות לפני השינה	
50	עוף העמק	דרור שקולניק
52	נהר הממון	עינת ביבי
53	הארץ תהיה ריבועים	עמיר עקיבא סגל

		בנהימת כולי
57	קינה גדולה לצפנת פענח משקפת	ארי יארמיש
58	(מה שנותר אחרי הרעש)	
59	תפסת מרובה לא תפסת	אורית סרן
61	שבר (והוכל משיב אותי)	טלי וייס חגית קופפר צ'רקה
62	(געגוע הוא קולו של היש האיננו)	
63	אידיאה בלתי מושגת	ניר שטראוס
64	עירום	שושנה קרבסי
	תריסר פרפרים לבנים	מרב קינן
66	הבוקר היה לדרכי (רקמתי אותי)	אפרת ביגמן
67	חולדה ובור	
68	קוראים לי יעקב סנסנה	יעקב עזריאל שיראל סתיו
70	תוהו (כשאחזור)	
71	פני אביו (אנחנו סביונים קטנים) (משלקחה מאיתנו את היכולת)	שיבת ריזל
72	(בימים מצולעים אלו אני לומדת)	
73	(סוסי צחוק מקוששים בי קוביות סוכר) (על בטוח ובקלילות)	שלמה שוק
74	(מלבד העצים)	
75	(הפוסטמודרניזם ידה לכל עבר)	

בצד השני של הקו

79	קח	אביטל הכהן
80	בפעם השנייה	שירי ראב
	במוזיאון הטבע: התבוננות	סמדר פלק פרץ
81	לשמוע אותך מדבר	
82	רק שתדע	
	(אתה יורה בי)	אורנה הוכרמן
84	חל"ת I	
85	(הלכתי)	
86	בני לא יורד אל הקליפות	יואב שפיז
87	שפת אב	א. פ. ריד
89	כיצד בוחר הנקר את העץ להקיש	
90	הימנעות	איריס שני
91	יש דברים	רז נובע
92	שברי לוחות	
93	רעל	
94	ישיבה תיכונית	גאי קראון
96	(לקפוץ)	איילת בטיסט
98	(אתה שוטף כלים רק)	יהודה לדרברג
99	(הפך נא)	
100	צא מן התבה	
102	(כשצעקת מתוך החלום)	יבחר גנאור

באמצע הקדיש

105	באמצע הקדיש פְּכַתָּה פתאום	נחום אבניאל
107	(בארץ גזרה)	עדי פישמן
108	(אהבתי מים)	תמי קויפמן
109	הזקן	מתי שמואלוף
110	כיריים לוחטות	חגית זוהרה מנדרובסקי
112	לאחי	חרות לוביץ'

מנשק ועוקד

115	תפילת עובר דרכים	שי ישראלי
116	הוא דתי, הם אומרים	נחום אבניאל
118	(בכפור הגדול של אותה שנה)	אורה שפירא
	(מלוך)	
119	(שאלת אותי)	

I 20	(עשיתי, אמרתי, נמנעתי) ירושלים	שלמה טיקוצ'ינסקי הדר שוכר
I 22	(על התורה)	
I 23	קירות נעלבים (עוטים עורות תחשים)	עדן הכהן יפה זלכה
I 25	(תמיד של שחר)	
I 26	(אותם מראות שנגלו בי)	
I 27		על אודות האומנות המלווה
		נחמה אדלשטיין, דברי זיכרון
I 32		הדס קסל
I 33		אלחנן אבן חן
I 34		שמעון אלירז

עתר ח"י – דבר העורכים

דון רפניה, לי היתה עוזרת איזו נגיעה בגרון כדי להחיות את הקול, הקול הקודם מת והחדש כלוא. הוא מחייך, אומר לי שהקול שלי יבוא בבת אחת ויהיה חזק מאוד. הוא מספר לי: 'בירידה לאיטליה אחרי המלחמה, אני הולך בדרך כפרית ושומע מאחורי צווחה נוראה, צעקה קורעת לב, תחינה פרועה שגורמת לאוזניים לדמם. אני מניח את החבילות שלי על הארץ, מסתובב ורואה פעם ראשונה חמור, הוא מושך עגלה ואיש מכה אותנו. הבהמה הושיטה את הצוואר, ובמיתרים מתוחים, ועם רסן בפה, שלחה למרחק הכי גדול שיכלה את מחאת הכאב שלה. הלוואי שהייתי יודע להתפלל ככה... הצעקה שלו... היא חסרת תועלת, ענקית, נוגעת רק לו ולא להוהים, הבנאדם מחוץ לזה. זה היה במאי, האוזניים שלי היו מלאות מלחמה, אחד הרעשים הכי גרועים. הנעירה משכה תשובות ממקומות אחרים בשדות שמסביב... ופתאום אני מוצא את עצמי עם עיניים ספוגות דמעות. במשך כל המלחמה הן היו יבשות, והנה, בדרך כפרית איטלקית, הן התעוררו לענות לקריאה של חמורים. כשהקול שלך יצא, יהיה לו כוח של הקול של החמור.'

(ארי דה לוקה, הר אדוני. מאיטלקית: מרים שוסטרמן-פדובאנו. הוצאת הקיבוץ המאוחד 2003, עמ' 117).

גיליון י"ח הזמין לתוכו יצירה שיש בה צעקה. האוזניים מלאות גם היום – מלחמה, אלימות, מיני עוולות וכאבים, מהמעגלים הקרובים ביותר ועד לאלו הרחבים ביותר, צעקת אדם, עם ועולם. ביקשנו לתת מקום ותיבת תהודה לקולות אלו, הנשמעים והמושתקים, בתקווה שהללו ימשכו תשובות ממקומות אחרים בשדות שמסביב. ינערו, ינערו, יעירו ויעוררו.

הגיליון שלפנינו מוקדש בהוקרה לזכרה הברוך של הגב' נחמה אדלשטיין. הגב' אדלשטיין הייתה התומכת הראשונה בהוצאתו לאור של 'עתר' ולמעשה העבירה אלינו את שרביטו של 'מבוע' הוותיק, כתב העת הראשון לשירה אמונית, שאותו ייסד וערך אישה יעקב אבן-חן (אדלשטיין) ז"ל. על כך שלמי תודתנו לאורך השנים, וזכות לנו כעת להאיר באור דמותה את הגיליון הח"י.

בשער הפותח, שירים הבוחנים האם וכיצד אפשר לתת מילים לשתיקה. נבחנים מחוזות נפש חסומים לשפה, מסיבות מגוונות כמו

ביישנות, פחד להיחשף, כאב משתק, חוסר אמון, חברה מדכאת, ועוד. "צורחת אָבֵל חֶלֶשׁ / כָּכָה זֶה כְּשֵׁאתָ לֹא הָמִין הַנְּכוֹן". דווקא על רקע הקושי לבטא, מתבררות המילים, הצעקה והשירה – כגאולה "שְׁקוּלָה הוֹלֵךְ וּמְקִיץ קִמְעָא קִמְעָא / שְׁקוּלָה הוֹלֵךְ וּמְקִיץ / אֶת הָעוֹלָם / לְהַעִיר וּלְהוֹדִיעַ".

השער הבא נוגע בצעקה ובתפילה על הבית ומתוכו, בעידן בתר-קורונה, בו מודגש מחד "בֵּיתוֹ-מְבָצְרוֹ" ונחשפת מאידך נידפותו והיותו של הבית בווער באש "כִּי כוֹחֵי סָר, / וְאֵין כָּבֵר עֲמוּדִים שְׁנֻכּוֹן עֲלֵיהֶם / בֵּיתָנוּ. וְהוּא / נוֹפֵל".

השער השלישי מאגד שירים המשמיעים צעקות הבוקעות מנקודות שבר חברתיות – פערי מעמדות כלכליים ב"נְהַר הַמָּמוֹן", בחברה המוגדרת כחברת שפע; חוסן סדוק בשל מצב ביטחוני רעוע; שבר אידאולוגי בין אדם לארצו, לעמו ולשורשיו; קיפוח ודיכוי על רקע לאומי ועדת; ניכור וזרות בחברה עירונית ודיגיטלית ועוד. בהקשרים אלה השפה מתגלה לעיתים כמבדלת, לעיתים כמחברת ולעיתים כמטשטשת רכיבי תרבות וזהות. מן המציאות עולה "מְבֹטָא שֶׁל גַּעְגּוּעַ" – לשייכות, ליחסים, לתיקון.

שני השערים הבאים משמיעים קולות צעקה העולים מן הספרה האישית והקיומית, דרך ההקשר הזוגי, ועד לכר המשפחתי.

שער נוסף עוסק בצעקה העולה בהקשר המתבקש של מוות, אובדן ואבל. צעקה שיש לה נמען שכבר אינו, צעקה חשופה ואישית מאוד, שיש לה עדים בדמות קהל באי בית הכנסת בשעת הקדיש, או הציבור הרחב כשמדובר באסון מתוקשר, "מְלֵאכִים הַחֲזִיקוּ נְשִׁימְתֶם בְּרַעְדָה". צעקה שהיא לפעמים לא פחות על מה שהיא משהיא על מה שכבר אינו, "אִשָּׁה בַת חַמְשִׁים / וְעֵדֶן בְּגוֹי נְעוּצִים / אֲגָרוּפִים נְמָרְצִים. / קוֹל עֶבֶר מְגֵרוֹן מְעֵרֵר / זוֹעֵק לְעִבְרִי".

השער האחרון נושא קולו אל-על ומעבר, אל האלוהים ה"מְנַשֵּׁק וְעוֹקֵד". כאן מקבץ שירים שיש בהם ממד של תפילה, גם תפילת הטחה והפגעה. הצעקה מהדהדת בחלל אינסוף, לעיתים נדמה כי היא סיוזיפית כניסיון "לְחַלֵּב אֶהָבָה מִתּוֹךְ הָרִיק", לעיתים היא נענית בשתיקה "כָּל עֲצֻמוֹתַי צוֹעֲקוֹת אֵינִי / אֶתָּה שׁוֹתֵק / הַנִּינִי".

הטו אוזן, מצעקת ליבכם אל הצעקה שבכאן, אמרו לה, חברים מקשיבים לקולך.

נחמה אדלשטיין חלון לדמותה

גיליון זה מוקדש לזכר אימנו, נחמה אדלשטיין אבן-חן ז"ל, שהלכה לעולמה בשיבה טובה בכ"ה בשבט תשפ"ב.

אימנו נולדה בשנת תרפ"ט (1928) בעיר העתיקה בירושלים, הבכורה להוריה שמעון והדסה אגסי (לבית ברגמן). אביה היה מנהל בית הספר "דורש ציון" ומפקד הפלוגות הדתיות ב'הגנה'.

תקופת ילדותה המוקדמת הייתה בינות לחומות העיר העתיקה, שם התחנכה בגן הילדים ובכיתה א' בבית הספר ששכן בהר ציון. לאחר מכן עברה המשפחה לשכונת משכנות, סמוך לרחוב אגריפס, שכונה בעלת הווי של מגוון עדות ויחסי שכונת ביניהן.

בבית הוריה ספגה רוח של לימוד תורה ואהבה ללימוד.

בתקופת ילדותה ונעוריה, לעיתים לא הגיעו הבנות ליום הלימודים בשל הצורך לעזור בבית, אך הוריה של אימנו הקפידו מאוד על הגעתה הסדירה לבית הספר, ובכך נטעו בה את המחויבות הגדולה ללמידה.

אימא למדה בבית הספר 'רוחמה', והמשיכה בלימודיה בסמינר 'מזרחי' להוראה. היא הצטיינה בלימודיה, וכבר בצעירותה בלטה בכישוריה, בדיוקנות שלה ובתשוקתה העזה להרחבת הדעת ולהעמקתה.

לימודיה בבית הספר העל-יסודי היו בתקופת השלטון הבריטי בארץ. בנעוריה היא חוותה לא מעט את האווירה המתוחה ששררה בתקופה זו.

את ראשית דרכה בהוראה החלה בכפר הרא"ה לפני קום המדינה. בתקופת מלחמת השחרור היא הייתה מנותקת מהוריה, שחיו בירושלים הנצורה. היא קיימה חליפת מכתבים רצופה עם משפחתה ושלחה להם מתוצרת המשק בשיירות לירושלים. זו הייתה תקופה מכוננת בעיצוב השקפת עולמה הציונית והקשר שלה לארץ, להווייתה ולתרבות היהודית-העברית שהתפתחה באותם ימים.

לאחר חזרתה לירושלים נישאה לאבינו יעקב אדלשטיין ז"ל, לאחר ששב מן השבי הירדני. אבינויד היה אחד הניצולים מהקרב האחרון בכפר עציון במלחמת השחרור.

להורינו נולדו ארבעה ילדים, שני בנים ושתי בנות, והם זכו לנכדים ולנינים.

אימא הייתה מורה בחסד עליון, הן בעבודתה כמורה ומחנכת בבתי ספר והן בהוראת תנ"ך למבוגרים במסגרות שונות, בראשן שיעור התנ"ך על שם רחל ינאית בן-צבי ביד יצחק בן-צבי, אשר שם לו למטרה להנחיל את ידיעת המקרא לקהל הרחב. אימא נרתמה

למטרה הזאת והצליחה למשוך לשיעוריה קהל רב, ששתה בצמא את תורתה. היא החייתה את סיפורי המקרא והפגינה ידע רב בתנ"ך ובמפרשיו, תוך אהבה להוראה ולרצון להפיץ ידע. היא לימדה לאורך השנים בכתריסר מסגרות, הייתה פעילה בתנועת 'אמונה' והתמידה בכך עד גיל מופלג.

מעל לכל אלה, במשך ארבעים שנה היא קיימה בהתנדבות ובמסירות אין-קץ שיעור בתנ"ך לנשים מעוטות השכלה. שיעור זה התקיים בשכונת נחלאות בירושלים מדי שבת, והוא ניתן בשיתוף פעולה עם הרבנית קאפח ז"ל. אימנו הייתה מסורה מאוד לשיעורים אלו והקפידה להגיע אליהם מדי שבת בשבתו, בכל מזג אוויר, וגם בתקופות שההגעה לשיעורים הייתה אתגר עבורה. על מפעל חיים זה קיבלה אימנו את אות 'יקירת ירושלים'.

תלמידותיה ותלמידיה הרבים לאורך השנים, הן הצעירים והן המבוגרים, זוכרים מורה שהשפיעה עליהם רבות. רבים מהם חבים

לה את הרגלי הלמידה ומיומנויות הלמידה שהיא הנחילה להם, את ההשתדלות המתמדת לשאוף גבוה ואת האמונה בעצמם וביכולותיהם.

בד בבד עם עבודתה ניהלה אימנו משפחה ובית למופת. היא הייתה אם וסבתא מסורה מאין כמותה, וחינכה את ילדיה לעשות הישר והטוב בעיני ה', ולקבל אחריות על המרחב הפרטי והציבורי. היא חינכה לאמת וליושר, לדרכי שלום ולראיית הטוב שבאדם בתוך המשפחה ומחוצה לה. היא חיה יחד עם אבינו בצניעות שהנחילה לדורות הבאים.

באירועים משפחתיים ואחרים נהגה לשאת דברי תורה, ובכך כאישה הקדימה את זמנה. עולמה הדתי היה מלא ועשיר, כך גם ידיעותיה בתחום התנ"ך ומפרשיו.

אבינו, יעקב אדלשטיין אבן-חן ז"ל, היה עיתונאי, סופר ומשורר. אימא תמכה בעבודתו וביצירתו לאורך כל הדרך ואפשרה לו לקיים את מפעל החיים שלו.

הוא ייסד וערך את כתב העת 'מבוע', אשר שם לו למטרה לתת במה ליצירה ברוח יהודית בפרוזה, בשירה ובאומנות, ואימא קיבלה עליה להמשיך את מפעלו של אבא גם לאחר פטירתו לפני עשרים וחמש שנה. אימא דאגה להמשך קיומו ופעילותו של 'מבוע', והייתה הדמות היוזמת בהקמתו של 'עתר'. בכך היא כיבדה את זכרו והוקירה את מורשתו של אבינו בעידוד יצירה ספרותית ברוח יהודית.

ביתם הירושלמי של הורינו היה גדוש ספרים, מעורה ומעורב בהוויה הציונית-דתית ונותן השראה לכל הבאים בשעריו.

ספגנו מאימנו ערכים של אהבת תורה, מחויבות, הכרת הטוב, יושר ואמת, השכנת שלום, דייקנות ואחריות למשפחה ולסביבה.

נזכור את אימנו היקרה והאהובה בגעגוע ובהערכה.

אנו מתקשים למלא את החלל שהותירה. אנו מודים לכתב העת 'עתר' על שהסכים להקדיש חוברת זו לזכר אימא ולמלא את החלל שהותירה בזכרה ובמורשתה.

"זאת נַחֲמָתִי בְּעֵינַי כִּי אִמְרַתְךָ חִתְּנִי".

בנותיה, יונת ואילת לבית אדלשטיין אבן-חן

אדלינה קליין | מבט

לאשת החינוך נחמה אדלשטיין אבן-חן

שביל קטן
מוליך אל פנת ערגה
הסמויה מהעין.

ספר שופטים / נכתב לפי המסורת בידי שמואל
 שמו נקרא כך בהריומא - שם בולטני יוש המנהיגים
 השופטים, שזעזבו אישטאל בתקופה שבין היהתנלות
 אבין האטיות האלוכה. שופט הספרנו אין פרושו ציין,
 היושב על כס המשפט ומוסק בזנע חוק וצדק, אלופ שבין
 השופטים היו שוסקו גם בכך, אך מזיקרו של דבר,
 הם היו מושלים שהתצבו כמאט תום ומכיון שהתקופה
 הייתה סוצרת במאמנות תיה זיקר הפקידים אהוד
 את האליה, ומהושוץ את ישמאל. ספר שופטים הוא,
 איפוא, ספר המנהיגים - המצבאים - השופטים של
 התקופה. בדרך כלל אין התפקיד זהר ביורשה
 ושנים היו גם השופטים איש מזלפו. ובהר נאמר:
 'שתח בצורו כשמואל בצורו' - צור צור וטלפוטי,
 צור צור ומנהיגיו. בהר אמרו חז"ל: פני משה פני
 משה, פני יהושע פני אהנה ואפשר אמר שהשופטים
 נמשלו אלכביים: משה ציורים, משה גפוליים, משה זמאיים
 ומשה זלחרים, הכל אפי צרכי השנה והצור.
 תקופת השופטים ייש המשכה של תקופת יהושע,
 אך שונה ממנה בהכחית ככתבה בתמולת הספר.
 צור יהושע והצוקים תיה צור זכאי ככתבה: 'היצרפו

כתב ידה של נחמה אדלשטיין, דף מתוך מחברת ההכנה לשיעורים שלימדה

דובר
שפת
תהום

חרות לוביץ

*

מפני שזה שתיק
זה פועם בגוף וזה מתהדהד בצעדים
זה סתום כשפה וזה מהדק כזרועות
זה מוסט כפרגוד וזה מקרן כמסך
זה כואב כסכה וזה אחז כאגרופ
זה דק כשריקה וזה הולם כתוף
וזה גדל וזה נצמת חליפות
מפני שזה

בוקר של כאב לב בלי תכלית

דמעות חלום קרושות בזוית העינים

בנסיון להתעורר אני לוחשת:
ממטרות משקיעות קשת בדשא.
ממטרות משקיעות קשת בדשא.
זה לא עוזר.

עכשו אני לבד מאוד בתוך גופי
מעלה עשן בלשהו מתוך הבין,
עושה עוד נסיון לצרף צעקות לשרה.

(אם זה מרגיש כמו טעות
אולי זו אהבה)

השירים מתוך ספר הביכורים שיצא השנה בהוצאת 'משיב הרוח'

מחט

הצעקה היחידה שאני רוצה לצעק היא זו
שאני לא יכולה לכתב כאן.

*

את מה שרציתי לומר
החבאתי בערמה של מלים.

זה כאב מאוד.
(אתם אמרתם שזה יפה)

*

אני מנסה לומר את זה בלי לומר את זה.
לנתק את הממשות מן הדמוי.
בסוף זה הכל מלים.
בסוף זה רק
מלים

*

אם הייתם רוצים לשאל.
אם הייתי רוצה לומר.

בשביל מה המשחק הזה

הצצה - פחם שחור ולבן על נייר אפור 13.4x20.4

שירי ראב | אדמה ביישנית

יש זמנים בהם אני נושרת
מעצמי
אל בטן האדמה
שבולעת בשקיקה מלותי
ומותירה אותי
נצבת שותקת.

דעותי שתולות באדמה ביישנית
אני מושיטה את ענפי מעט קדימה
ומסתירה את קצותיהן בערמת עלים.
מעבה את הגזע
ונזכרת שגם לשקט שלו
מתגעגעים.

קצת חלש

צורחת אבל קצת חלש,
ככה זה כשאין מספיק בטחון.

צורחת אבל קצת חלש,
ככה זה כשאת לא המין הנכון.

צורחת אבל קצת חלש
ככה זה בעולם של היום.

צורחת אבל קצת חלש
זה לא שזה יצא לא נכון.

צורחת אבל קצת חלש,
הוצאתי הכל מהבטן.

זה לא בטון הנכון.

שרה פרידלנד בן-ארוזה | הרחק משחר הרחק מנבל

הרחק משחר הרחק מנבל

צוחים עורבים לעורר.

אותי מקיץ האורב הקדמוני

השומר צעדי צאתי בלילות

צעדי בואי

בימים.

שוב התנבל לי החשדוני הלז

לשמרני ממרגוע

מתנין שנה.

אתה וגם אני,

שומרי-צלי משמאלי מימיני מאחורי מלפני מעל ראשי

והשרועה בתוך,

משמר שמנו עלי.

חדות הצוחות בשחור

הרחק משחר.

והרי אפשר הנה לקרב אט כף קושבת

אל עור לחי

אפשר להרטיט צפונות במיתר תלוי

להקיש בקערה טיבטית

שקולה הולך ומקיץ קמעא קמעא

שקולה הולך ומקיץ

את העולם

להעיר ולהודיע

שאינ סוף

דניאל בראון

*

ג'סט ביפור אי פול אַקליפ...
שמעון אדף, אביבה-לא, שיר כ"ח

רָגַע לְפָנַי שָׁנָה
אָנִי חוֹשֵׁב שׁ
מִחֶר עוֹד יוֹם מִן הַיָּמִים
וְהַשְּׂאֵלָה
הָאֵם אָנִי אִישׁ מִן הָאֲנָשִׁים
הִיא מַעֲנֵן חַיִּים.

אָנִי מְנַסֶּה לִהְיוֹת נֹכַח שְׂפָה –
מֵאַחֲרַי וְכוּכִית מְזַגְגֵת-שִׁירָה
אָנִי דוֹבֵר שְׂפַת תְּהוֹם

*

א.

הכל מאוד ברור עתה:
המלים שלי הן צעקה
הן הדבר היחיד
שאני עושה
שאני אור.
הכל שיר אחד

ב.

עולם, אני
פתוח ופעור כמו פרח לפניך
כמו פה
שהוא פרח שבגוף

ג.

אני רואה איך
אני אוסף את המלים
באוויר
ונותן לך אותן מתנה

ד.

עכשו
כל החמר הקפוזן
מתר

צוריאל אסף

אמר המורה: אוי לדרך אשר אין איש מהלך בה.
(מתוך: דרך האמצע וקיומה, פרק חמישי, 35,
תרגם מסינית אנדרו פלאקס)

*

וּבְתוֹךְ כֵּךְ אֲנִי שׁוֹתֵק
עַל הַתְּמַעֲטוֹת הַטֵּעַם
שֶׁהִיָּה מִתְּפַקֵּעַ בְּנוֹ
בְּפִקְעוֹת חֲתוּמוֹת
שֶׁל אֲשֶׁר מִמֶּתִין

וְהַלְשׁוֹן הִירְקָה שֶׁל הָעֵצִים
לְחַכָּה אֶת שׁוּלֵי הַשָּׂדֶה

שִׁכְמוּ פִּרְפָּרִים בָּאֲנוּ
לְטֵעַם דֶּרֶךְ הַרְגָּלִים
אֶת אֲדָמָתוֹ רְטוּבַת
הַנְּבָטִים

צחי כהן | תהום אל תהום יקרא

בלילה שירה עמי

טפלה לאל חי

רגלי יבשות בחצי הכנרת
לא אביא לתלמידי לחם, לא אביא דגים
אֵהָה, צֶלֶל הַגְּרֹזֶן וְהוּא שְׂאוֹל.

עיני עצמות למחצה.

חסדים בימים לא אראה.

מצוקה במצולה יון יגון.

רק דמעת העשוקים הרותחת

עוד רועמת בנשרה לעפר

ענוי ארץ הברוכים – מסכנים כתמיד.

שמש צעקה ומראה בכנפיה

עולה אחר עולה מטיחה בגלגל עיני המסרב

אומר, מי יתנני לילה

עורג לשנת המחסה ממראות

נפשי אלי שירתי תערג

רמץ חרוז קודח

נופל ושתום עינים.

אחר כך

אחר כך
מתוך מעגל כאב וצעקה
מהומה ורעש
קשה מאוד להזכר
ברגע השקט האחרון
בשלמות הגוף
בחם
בנוחות אריג הבגד
שקדמה

שורי חזן | דממה

בשקט שאחרי ההגברה,
מרגיש את יללות החשך
פוערות בי
נפילה.

בראות מרקנות,
בתחתית העולם,
שוב אני
מחפש סלם.

הרצל חקק | המחברת בעקבות המשורר

המחברת העזובה נשארה מאחורי הגדר, לעת בקר הפציע, ראו לבן פניה ליד זהב הספית. נדה אותה רוח לתת לה מקלט מאפל, מצפירים, שטה על פנפי צפור, נגעה בבת האור, בזהרורים.

המחברת יתומה מבקשת אביה. עקבות מלים נדחות. שב רטט, מלון ראשיתו מתנגן בה, או שמא חרף מר. אפוף צללים, קדרות, נשכחות. תבקש המחברת תו לצליל גאלה, והנה בכי גלות. הטתה שוליה להבין מכמניו. לה לחש צרצר נימים של דלות. נפלה רוחה. לפני ארון הספרים, מקלט חיו הנשבר. באין רואה החרד חזר. נאקת מתי המדבר. מה לו בנפשו, חצוי הוא: גם סתירה, גם בנין. מה בו שואל לאן. כפלא אור גובר, ובן רגע יגון קודר. תשוטט בעולם, בלבנו.

כפר שאנן. נוף מכורה ישן. זה צלו, ילד יתום ותם, נסער לתת חותם. מבע רוח, לחש שפתיו הטהורות. למחברת קול בוכים, תנשק כמוהו מזוזה, פתחים. תודה: מה היה לו ששאל נפשו למות, מה שקפא עד האלמות. המנורה מעל דמדמה, והנגה התנגן ותר מיתר, חולמה: שירי פסופים עוצרי נשימה. נשמה בו ניחוח גמרא, דמעת מחברת ערה סערה. התלמים בנפשו חרוצים בכאבה: גר הס שתסס, כבה. נוהרים לה שירים מזויות אפלות, נוגות, עד תמצית הנפש: להבין מנגהו מה נתיב היגון.

שברים מדפים אחרים, נעים זה בזה, לגזרים. אלה שוקקים אהבה לרבבות, עיניהם רעבות. ונגדם אודים מצלים, גר ישן במסתר ותשוקות פבות. המחברת תבקש אנשי פלאות בשחורים. מה היה לו שנחצו חיו: ילד פלאי מחפש בו, חלומו הנקרע מחיו הבוגרים. כמבקש סודו, שישורר. זע מבטו, ענף דל על קצה גדר, תמת ספית. צעקתו: איה החיים בבתוליהם, הקמו

להעירו, אל שיריו להגיע. מה לו שתש, שבכה,
 על מה החשה. במערכה נפלה שירתו כורעת. יש
 את נפשה לדעת. להבין כיצד צעד יחיד בגשר,
 שותה רחש קרחונים ושפה רוחשת. מאיר נכחו
 מלים מתוכו, מגופו של עולם שערג. הן רפה,
 צפה בעינו ויחידי הצג. נשמה המחברת, כבוד
 הריח, חר המנעול נוגע, אבל אינה המפתח.

הטלטל הבית, הבה הענף שהביט לרחוב,
 כלה פליאה: כמה סתירה ובגן היו ברוחו.
 נתן הגשם על חיו, קנן מול כליון, חשה
 בדפיה: כשל. התיסר, התמרק ונשל, נוגה
 בה נגעה אנתת הדל. שר צנח, צוח הזלזל.
 הצעקה מבקשת הדור שיבוא, לערג לבו.

בנקישה
על סף
דלתך

רבקה רימון עמנואל | שברי תפילה

בְּיָמִים כְּאֵלֶּה,
כָּל שְׁתִּיקָה הִיא תִּפְלָה.

מְחַכָּה לְאוֹטוֹבוֹס
וְשׁוֹתֶקֶת:
אָנָּה, ה'. אָנָּה.
אוֹכֵלֶת אַרוּחַת בְּקָר:
אֵךְ הַפֶּעַם הַזֶּה,
הַאֲלֵקִים, בְּבִקְשָׁה,
אֵךְ הַפֶּעַם הַזֶּה.

כִּי כָחִי סָר,
וְאֵין כְּבָר עֲמוּדִים שֶׁנִּכְוֵן עֲלֵיהֶם
בִּיתְנוּ. וְהוּא
נוֹפֵל.

אָנָּה, חֵבֵר אֶת שִׁבְרֵי הַתִּפְלָה,
אֶת הָעֲמוּדִים הָרַם.

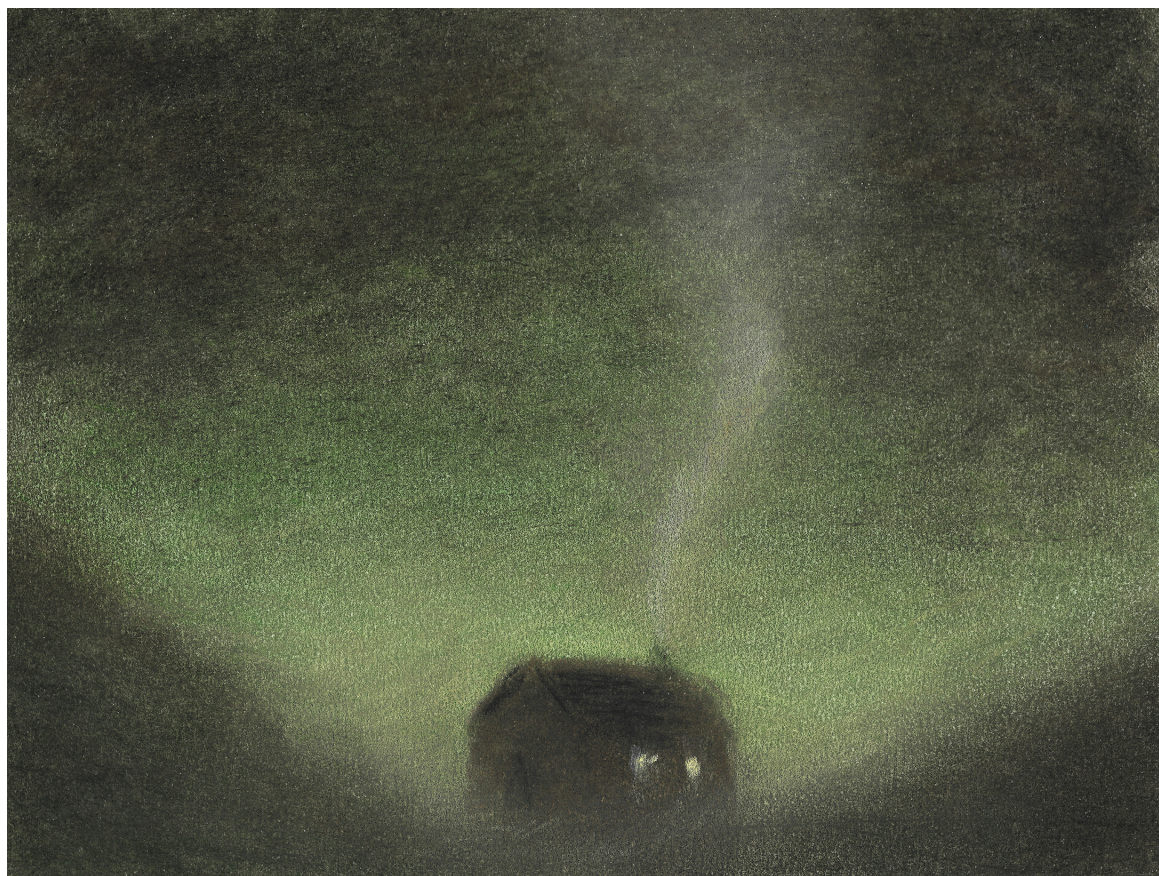
*

דְּבָרִים שְׁאֵנִי לֹא יְכוּלָה לְשַׁכַּח:

בושְׁתָּה שֶׁל הַבֶּטֶן הַשְּׁטוּחָה. עוֹד שִׁכְבָּה, לְהִסְתִּיר מֵעֵינַיִךְ.
עֵינֶיךָ שֶׁל הָאָחוֹת. יָדֵי לֹפְתֵת אֶת יָדֶהָ. צַעֲקָה אֶלְמָת.
קֹר הַמִּתְמַר עַל בִּטְנִי. הַכֹּל נִגְמַר.

דְּבָרִים שְׁאֵנִי מְנַסֶּה לְזַכֵּר:

קוֹל צְפוּר אַחַת עַל עֲנַף בְּחֵלוֹן בֵּיתִי.
יָדֶיךָ הַחֲמוֹת עוֹטְפוֹת אֶת גּוֹפֵי הַנְּקֻשָּׁה.
קוֹ אֹר מְחַשְׁמֵל עוֹבֵר בֵּי: אֲנִי יְכוּלָה.

בית בערפל - פסטל יבש על נייר אפור 14.8x20.7

אהובה רקנטי

*

צפורים שמוטות כנפים
מדדות את המרחק בין הברושים לרקפות
מי זמריא אותן אל התכלת
מי יחליק נוצותיהן שהדבבלו
עיניהן כסו דק של אינאונים
הן מביטות באנשים המדדים
את חיייהם בין בית לחוץ
בעיניהם דק של צפיה
לגאלה.

סליה קסטין

*

מול חלוני
תכי נזירי חולף,
נוצותיו הירקות-כחלות
מבהיקות בשמש,
ובמקורו ענף אטד
להגן על קו.

ובלבי הספק
האם ביתי מספיק מוגן?

*

מה יהיה אתך?
שאלתי מועדת במהמורות השדה,
שם עורב פצוץ מנסה להמריא.
על אף מאמציו
אני יודעת את סופו.

בדמיוני
אתה לומד ממנו
מרפרף כנף,
דואה על ימי,
ואני סביונים בשולי הדרך.

צופיה הרבנד | הטוב השביר

הטוב השביר מנח ככדור בדלח
 על פפות ידיך הרועדות.

אלף פעמים נדרס הילד במחשבתך
 ואיך תודי בעת כשהוא נושם במטתו, עורו לח מנשיקות?
 שוב ושוב האיש לא חזר, ומה שנגזר עליו – נגזר,
 ואיך הבשורה השיגה ורדפה – – –
 והנה הוא כאן, על סף דלתך.

איך יודה ויתמודד גופך עם הבשורה על היותך.
 על חייך. על חם גופך.

אימא בתפקוד נמוך

אשתרע על המטה כמו בגד משמש, אחד מני רבים בערמה, הזהמה
 תבצבץ מכל פנה, אבק יפתח שנים באימה, אי הסדר ישלט וימלך
 ויציע נחמה, נזלת לא תנגב, חלצה לא תגהץ וכלים ישמיעו צעקה,
 גלך ערמים כי אין כביסה נקיה, נניף גופיה לבנה אחרונה
 כאות לכניעה.

חדשות

כָּל בִּקְרַת הַחֲדָשׁוֹת הַיְשָׁנוֹת:
אוֹתוֹ קִיַּן הוֹרֵג אֶת הַבֵּל
אוֹתוֹ נִמְלֵט נִתְּלָה בְּשַׁעֲרוֹתָיו בְּעֵץ הַפַּחַד
אוֹתָהּ סָדוּם

מִתִּי יִהְיוּ הַחֲדָשׁוֹת טְרִיּוֹת כְּלַחֲמֵנוֹת בִּקְרַת
מְעוֹף רֶדֶד-נִרְדָּם-רוֹעֵד עַל לֵב הַתְּזוּה
וְנָשִׁים בְּשִׁמְלוֹת מְעוֹפּוֹפּוֹת
קוֹרְאוֹת בְּשִׁירֵי נִתָּן יוֹנָתָן

אבי טאוב | דלתות אש

“בבנין זה מותקנות דלתות אש בכל קומותיו”

בבנין זה מתקנות דלתות. אש
בכל קומותיו דלתות
אש

השכן שלא ישן
את נפשו מבקש
מלאך כלו עינים
כבויות וחרמש
המפתן עשן והדלת אש

לעשיר המתרושש
טרנזיסטור מקרקש
בתכנית, איזה טפש רועש
מפתן של עשן ודלתות אש

לשכור הצולע מקומה חמש
ועל שמחתו אל תתמה
כי אדמתו לא ימשש
עיניו, ריצת דמו יין יבש
מפתן של עשן ודלתות

אם תנקש אם תדרש
אם תבקש
כל הדלתות דלתות אש
להקה
דע מאין באת ולאן אתה בא

עדינה ניפו | כפייה של חסד

יִצְאָתִי מֵהַבַּיִת
הַסּוֹפֵר פְּתוּחַ וְהַחֲדָר־פְּעָמִי (עֲסָקִים חַיִּינִיִּים בְּלִבֵּר)
הַמְלֵת הֶרְחֹב כְּזִכְרוֹן רְחוֹק בְּצַבֵּעַ
תְּנוּעָה דְלָה עוֹד מִתְחַזְקֶת וְרִיד פְּעוֹר
צִעָקָה מִסְתַּחֲרֶרֶת בְּחֵלֶל הָאוֹטוֹ (אוּ בְּחֵלֶל הַגְּלָגֶלֶת)
מָה שְׂכַחְתָּ! מָה חָסַר! מָה עוֹד צָרִיךְ!
עֲטִינִי הָעִיר תְּלוּיִים מְעֵלֵי אֲפָרִים, דְּלוּחִים
עֵינֵי כְבוֹת
לְהִזְכֵּר
מְעַרְבֵּלֶת מַחְזִירָה אוֹתִי לְרַחֵם
נוֹזְלִים, חֵם, דְּמָמָה
גּוֹאִים אֶל הַפְּתָחִים. תִּכְרִיכִים
מְהַדְקִים בְּשׁוֹר לְעֵצִים
בְּטֶן לְסַרְעֶפֶת, רְאוֹת לִלְב
בְּמַתַּח הַזֶּה
רַק בְּמַתַּח הַזֶּה, בְּצוּוֹי
לְשׁוֹב, לְהַסְגֵּר, לְהַרְפוֹת
לְסֵת, שְׁפָתִים, אֲצַבְּעוֹת
רַק כְּכֹה
לִינֵק אֶת הַדְּרֹךְ חֲזָרָה

ללא קורת גג

תוס נעם גרבר | מבטא של געווע

אַני מתגעגע
למבטא התימני
שלא היה
לסבתא שלי
מבטא של ח' וע'
כשדברה בגרמנית
אַני מתגעגע
לסבתא שלי
התימני
ולאכל הגרמני
שהיתה מכינה
לסבא שלי
הגרמני
שלא דבר מלה
בתימנית
היא למדה ובקרה
במולדת האהובה
שחתה בקלות
בשפה
בלי שום מבטא
של ח' וע'
מחקה ומחקה
את עצמה
ביחד עם כל האותיות הגרוניות

חול בנעל

יש לי חול בנעל
שאני סוּחב כְּבָר
כְּמָה עֲשׂוּרִים
הוא עוֹבֵר אֵתִי
מְמַדִּינָה לְמַדִּינָה
מִיבִשֶׁת לְיִבִשֶׁת
מִנָּח מִבְּלִי לְזוּז
בְּעֵקֶב הַנֶּעַל
כְּדִי שְׂאוּכַל לְהַגִּיעַ הַכִּי גְבוּהָ
שְׂאֵנִי יָכוֹל
יש לי חול בנעל
וְהוּא הוֹלֵךְ וְנִגְמָר
חול שְׂאֵסְפֵתִי
בְּעִיר הַלְדָתִי
בְּבִקּוּר מוֹלְדָת
נִכְנַס לִי חוֹל לְנֶעַל
מֵאֶרֶץ יִשְׂנָה
אֶרֶץ רְחוֹקָה
אֶרֶץ אֶהְבֵּתִי
בְּכָל פֶּעַם שְׂאֵנִי חוֹלֵץ אֶת הַנֶּעַל
גְּרָגֵר נִפְלֵט
קוֹפֵץ הַחוּצָה מֵהַנֶּעַל
וּבוֹרַח לְחֶפְשִׁי
פְּזֹרְתִי גְּרָגְרִים שֶׁל חוֹל
בְּכָל הָעוֹלָם
בְּכָל הַמְּדִינוֹת
בְּכָל הַיִּבִּשׁוֹת
יש לי חול בנעל
וְהוּא הוֹלֵךְ וְנִגְמָר
בִּיחַד אֵתִי

נעליים - עפרונות על נייר לבן 21א.7.29

חלי טל שלם | בגרות במתמטיקה

שלום תלמידים,
 תיקים להניח בצדדים,
 אתם רשאים להפך את הדפים:
 רקטה נורית מעזה. כמה זמן יקח לה להגיע לירושלים?
 הסבירו את הדרך!
 האם היא תעצר כדי ליצר בור סמוך לסכר של בית זית?
 כמה תלמידים מהדרום נשארו היום בבית?
 כלומר, במקלט, ולא יגשו אל הבחינה?
 איך מחשבים זווית מיוחדת של רסיס רקטה חודר
 דרך חלון מקלט?
 האם הרקטה תעבר במהירות האור מעל מחלף
 בו אלה אנשים נרשמים מחלקים פרחים ומקוים?
 כמה אחוזים זה נחשב מעוט?
 ואם החמאס אמר שיפגזי בשש, עוד כמה דקות יש
 כדי להתקלח?
 (אולי מוטב לדחות – את המקלחות, הטיול השנתי, מסבת
 הסיום, הסבות לקיום.
 כמה שנים של טפולים לוקח להחלים?
 כמה זה בעשרות אלפי שקלים?)
 מחר יהיה יום חדש.
 הזמן דוחק, השעון מתקתק –
 עוד 15 דקות אחרונות נותרו (גם לאלה עם אשורי ההארכה).
 (שאלת בונים) שברים:
 כמה עצמות יש בגוף? כמה שברים יכולים להוצר?
 כמה אנשים הזקוקים להשתלה יכול להציל אדם שסיים את חייו
 בליניץ?
 נגמר הזמן!
 נא להגיש את הדפים
 (ושלא תחשבו שלא ראיתי
 משואות משרבטות בתוך בדי המסכות,
 ילדים מתים, מגדלים מתמוטטים
 פתקים עפים כמו טילים).
 המשך יום נעים!

מוֹדָה אֲנִי

חֲלוּלִים חֲלוּלִים הַיָּמִים.
נִקְבִים נִפְעָרוּ מִפְּחָד.
שָׂאֵם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם וְאִזּוּ יִסְגֵר –
עֲדִיף לְשֹׁמֵר
נְשִׁימוֹת.
אֱלֹהִים אַחֲרֵים הָיוּ עַל פְּנֵי
שִׁדְעוּ מָה אֶמֶת וְנִכּוֹן וַיִּצִיב.
עֲבַדְתִּי אוֹתָם בְּכָל מְאוֹדִי.
לֹא אֶהְבֵּתִי אוֹתִי.
לֹא נִמְטַר הַמֶּטֶר בְּאַרְצִי.
וּמִלְקוֹשׁ וַיִּוְרָה בְּעַרְבוּבָה
עָצְרוּ אֶת הַשָּׁמַיִם
וְהֶאֱדָמָה לֹא נִתְּנָה.
בְּשֹׁכְבִי וּבִקְוִמִי לֹא אֶהְבֵּתִי אוֹתִי.
וְאִבֵּד מִהֲרָה.

א. פ. ריד | קפה קמה, הרדוף

אחמד מתכוון לפגישה עם דורית,
 כבר שנים שהוא עובד אצלם.
 אבל עכשו אחרי התאונה,
 היא מסתכלת בדאגה על הרגל הצולעת.
 הם יושבים בחוץ,
 במרפסת העץ של בית הקפה.
 אחמד בנה אותה לפני כמה שנים
 דורית מנסה להתעלם מזה
 אבל הריח מהבקבוק שהוא שפך על עצמו בבקר, רודף אחריה
 לתוך הנחירים.
 מחשבה; זה הבשם הטוב שלו, הוא מבקש להגיד לה שהוא טוב,
 עובד טוב.
 מחשבה נוספת, זה המחנק שלו שהיא מריחה.
 נאבקות.
 הוא במצוקה.
 תלוי.
 היא מנסה לחזור לנשימות,
 אבל זה משתלט על הכל.
 אין לאן לברח.

רני רוזנטל | האצבע על ההדק

היא חלק ממך
מגודת, ממששת, מחטטת,
מצביעה, עונדת, כותבת, אוהבת, סוחטת,
הזרוע המבצעת שלך
בעת מבחן רעשי הרקע מתגברים, שליחים
רדומים מתעוררים, מתדפקים בכוח על דלתה
טוענים לחובתם לקחת חלק
בהחלטה כה גדולה לאצבע כה קטנה
אך היא מציתת לך
וידך - יד על הלב -
מציתת רק לך

מחשבות לפני השינה

חשבת על הקו המפריד בין שחר ולבן
הוא שחר? הוא לבן? טובי המוחות לא יודעים
לענות על שאלה פשוטה
קו חסר צבע, נפח, שטח, אינו נתפש בחושים
והנה אנחנו. לא יודעים אם הוא קיים אבל
יודעים שהוא מפריד. על סמך מה?
אולי הוא לא מפריד? אולי הוא מחבר? ... התקנה
שאבדה את האמון
ונואשה מלהציע את עצמה בוחרת
מקומות לא צפויים להשאיר בהם עקבות

דרור שקולניק | עוף העמק

את משטחי העץ המשלכים לאש
 צלמו בלונג שוט
 מחול זועם, עשן שחר
 יושבים כך טוב בפריים
 את הפועלים במדיום שוט –
 לא צריך את הלמטה
 זיפים קשים זה טוב,
 גם שתי שנים חסרות
 כשהם פוערים פה וצועקים
 לוקחים להם, סוגרים להם
 את המפעל
 אחד צעק למיקרופון שאת הבית
 ועסקן הסתדרות מתרוצץ בשטח
 אינו נראה כמו הפקיד הממשקף מהפארודיות
 אבל גם לא כמו פועל,
 וזאת מנופפת תחנתה אל הכתבת
 המפגנת קלואיאפ של ורידי צנאר
 מייד אין תל אביב
 דוחקת במקליט שלא יחסר
 מתפללות הפועלות:
 שלא תחדלנה משאיות ותרגולות
 שלא תפסק פריקה
 שלא תחדל שחיטה
 שתמשך המריטה, והנקוי והשטיפה
 שלא ינחוו הקרסים מתלות ונוע
 שיקפל העוף כהלכתו ויגהץ
 שיכרבל ויהדק ויארו
 שיקפא זהר קסמי בד"ץ
 שלא יגמר לעולם נהם מנועי הלילה
 ארגזי תוצרת אל מקררים פעורים
 שקיזות קפואות ולוגו תרנגולת מחיכת
 שלעולם לא יחדל זמר תרועת ברקוד
 ומחול ידי קפאיות עצובות.

קפלו ציוד ובואו נסתלק
יש מהדורה בשמונה.

עינת ביבי | נהר הממון

אבינו רענו זוננו פרנסנו כלכלנו הרויחנו
 הרנוח לנו מהרה מכל-צרותינו
 ואל תצריכנו ה' אלהינו לידי מהנות בשר ודם
 ולא לידי הלואתם
 אלא לידך המלאה והרחבה העשירה והפתוחה.
 יהי רצון שלא נבוש בעולם הזה
 ולא נכלם לעולם הבא...
 (ברכת המזון)

אני יורדת בשדרות המלכים שלכם
 שאול ודויד שבעים, נ ש פ כ י ס
 אל חופה של הכפר הפולטת בקבוקי זין ריקים
 לבתה מקיאא אל הרחוב כלים מתכלים
 והאפק מעטר בפחי הפרדה צבעוניים,
 מספוני המרפסות המוארים ביקרות נשמע פטפוט
 כשאשה בעגלת סופר מבקשת ממני 20 שקל לחזר הביתה.

אבא שלי לא היה מלך, הוא היה נביא שאמר
 לשמר גרוש לבן ליום שחר
 ואני ---

משיטת בנהר הממון הנשפך לים
 סופרת מגדלים באויר ללא קורת גג.

עמיר עקיבא סגל | הארץ תהיה ריבועים

והארץ תהיה רבועים מלבנים וכלמה. קללה גדולה שאי אפשר לנקות בסלון גדול, אלא פנה בתוך רבוע בתוך מלבן ללא חצר מבלי להפסיק לרוץ עבור שמור הרבוע. על הבטן להתמלא ולהתרוקן כדי שאפשר יהיה להודות שיש להתרוקן כדי להודות שאנו שולטים גם ביש הנלקח, היש הנתן. הלחם שהיה רצוי כבר איננו רצוי יותר. אפשרות האלימות תמיד אתנו. גם הרבועים הרבועים הרבועים הרבועים לא ירחיקו את המות, את האלימות, את הסבל שהוא חיים שידחס אל המלבנים, אל הרבועים, אל פנות סלון, אל מטבחים, מאחורי וילונות וחלונות אל כוון אחד. וחם עו בעקר. גשם מזדמן. חם עו תמיד. קוראים לזה עיר ואנשים מספרים על השיכות לדבר שמעבר לאיש אחד ומעבר לאסף הרבועים. על השרות הארץ, על החובה שנתנה. זועקים על החובה. ואין דבר מלבד אסף הרבועים.

בנהימת כולי

ארי יארמיש | קינה גדולה לצפנת פענח

עין היטב היטב תחת הדלת יש אור עיף
נדחף בבלייל קולות רועשים מחכה לענן
אותיות קטנות על דף לבן ונד חמה וכתף
ואולי אפשר לומר רכות וקשב גדול
ואולי להזכיר פנים מבקשות באלמות
את מה שלא נכתב ולא מלל
וטום דבר ולא מצא מקום לעמד בקרן זוית
ולהתפלל
וראה שם מבעד לנקבוביות הלבוש
תראה תריסים מוגפים היטב
ואור נכבה בפנים שנבט בהם אינסוף,
ושם וגם שם עין ותראה פרקי אצבעות מתוחות
נאחזות במעקה
גזעים עקורי שרש
וידים מבקשות אחר נמל הבית
ועוד שם עין תראה מעים נשרפות
בהמון אדם פנים מחיכות ובלב
חומה
ועין שם סימן פ"ג על מצח איש
ואין איש שם לב ואין סימן ואין יד חזקה
ושפתי כהן אבדו ואין מגיד למשנה
ולא כסף ולא לחם
רק דגל שחר וסכה ריקה
וערמת בגדים נטושה בחוף הלבן
ועין שם ושם ושם
שם שם ושם
איש הולך בחשך וממלמל לעצמו
בכל מקום טפרי נמר בקרו לפניך
כאן ממלכת השאול
אני מראה מקומות בנהר דינור
ואין מקום ואין סימן
ואין ישוב
ואין פלטה
ועזחה גדולה

ואין שומע
וצריך עיון
צריך עיון גדול

משקפת

בויטרנינה של אמי מנחת מגלת שיר השירים בצורת גליל. בימי
ששי של ילדותי הייתי לוקח אותה ומסתכל דרכה לעולם כמו
טלסקופ. מבט חמור של אבי היה מחזיר אותי לפסוק המיתם.
לדעתי ספר התורה הוא באמת משקפת. צריכים להסתכל דרכו
לא לקרא אותו.

הייתי עומד לפני הבימה, ורואה עולם שלם מתוך גלילי קלף
ארכים. אני עמדתי בצד הנכון של המשקפת. אני בטוח בכך.
הבעל קורא ראה אותי קטן. ואלו אני ראיתי אותו גדול.
גם הקדוש ברוך הוא בעצמו הסתכל במשקפת זו כשברא את
העולם. בנראה הוא נבהל מיציר כפיו שהולך וגדל. אז הוא הפך
את המשקפת והמרחק שב למקומו.

*

מה שנותר אחרי הרעש:
חוט אחד של טלית לקשר בו שמים
רצועת תפלין להזכר בקולות ההם, שהיו
ויד אחת חבושה לעשות את מלאכת.

בלילה הבטון נבקע כדי רגע

טמיר
ונעלם

אורית סרן | תפסת מרובה לא תפסת

כִּשְׁהִיא לְבַד הִיא חוֹשֶׁבֶת עָלָיו
כִּשְׁהִיא אֶתוֹ הִיא חוֹשֶׁבֶת עַל הַכְּבִיסָה
כִּשְׁהִיא מְקַפְּלֶת כְּבִיסָה הִיא מֵתְכַנְנֶת אֶת הַהֶסְעוֹת לַחֹגִים
כִּשְׁהִיא מְסִיעָה אֶת הַיְלָדִים הִיא חוֹשֶׁבֶת עַל מְשִׁימוֹת הַבוֹס שֶׁלָּהּ
כִּשְׁהִיא נְחָה סוּף-סוּף, הִיא מְשׁוֹטְטֶת
בְּאִינְסְטִגְרַם וּבִפֵּיס
כִּשְׁהִיא בְּטֶלְפוֹן הִיא מְטַפֶּלֶת בְּמֵיִל בְּלֶפְטוֹפ
כִּשְׁהִיא בְּלֶפְטוֹפ עִם אֲזוּנִיּוֹת הִיא נֹזֶכֶת בְּחֶדֶר הַכֶּשֶׁר
כִּשְׁהִיא מֵתְעַמֶּלֶת הִיא נֹזֶכֶת בְּקוֹסְמֵטִיקָאִית
כִּשְׁהִיא בְּטֶפּוֹל קוֹסְמֵטִי הִיא נֹזֶכֶת
בַּחֲבֵרוֹת
כִּשְׁהִיא עִם הַחֲבֵרוֹת הִיא מְרַגֶּיֶשׁה בּוֹדְדָה
כִּשְׁהִיא לְבַד הִיא יוֹדַעַת שֶׁהֵן יִפְתִּיעוּ אֹתָהּ בְּמִסְבֵּת יוֹם הַלֵּדָת
כִּשְׁהִיא חוֹגֶגֶת הִיא לֹא אוֹמְרַת אֶת גִּלָּהּ
כִּשְׁהִיא מְסַתֵּירָה אֶת גִּלָּהּ הִיא חוֹשֶׁבֶת אִיךְ הַשָּׁנִים רָצוֹת
כִּשְׁהִיא רָצָה הִיא מְפַנְטֶזֶת עַל כָּל שְׂרָצָתָהּ לַחַיּוֹת
כִּשְׁהִיא מְפַנְטֶזֶת הַזְדְּמָנוּיּוֹת נוֹסְפוֹת,
הִיא מְעִזָּה לְכַתֵּב אֶת כָּל מָה
שֶׁלֹּא הֶעֱזָה לְהִיּוֹת

צלילה - פסטל יבש על נייר אפור 21.6x14

טלי ויים | שבר

וַיֵּשׁ שְׂמִימִים נִשְׁבְּרִים עַל הַגֶּב
וּמֹתִירִים צְלָקוֹת
יָמִים שְׂבָהֶם אֵין לְמַלִּים מְקוֹם
הַדְּבָרִים נִדְמִים רְחוּקִים אֶךְ קְרוֹבִים
נִדְמִים לֹא שְׁלִי אֶךְ הֵם
בְּדַמִּי.

וַיֵּשׁ שֶׁהַשֶּׁבֶר מְגַלֶּה לִי
חַי כְּמוֹ יִבְשֶׁת עֵתִיקָה
הַנִּפְרָשֶׁת בְּשִׁמְשׁ לְאַחַר רְעִידַת אֲדָמָה.

חגית קופפר צ'רקה

*

וְהַכֵּל מְשִׁיב אוֹתִי
בְּכוּחַ
אֶל הַגּוֹף
בְּשֵׁאיִנְמֵלִים הַנּוֹרָא
שׁוֹאֵב בְּפֶה אֵימָתָנִי
תִּלְתְּלֵי גֵרֵד דְּקִים שֶׁל מְצִיאוֹת מְכַל כּוּוֹן
נוֹבְטֵת תְּנוּעָה בִּי
מִתְגַּבֶּה תֵּל-עֵפּוֹת
עוֹלָה כְּאֵב
שֶׁל מִמֶּשׁ בְּאֵיבָרִים
וְאֶפְלוּ לֹא קוֹל
כְּאֵלוּ טָרֶם הִבְשִׁילוּ רְאוֹתִי
כְּאֵלוּ טָרֶם הֵייתִי
וְהִנֵּה אֲנִי הַרוּיָה
הוֹיֹת גֶּלֶם

*

גְּעוּגוּעַ הוּא קוֹלוֹ שֶׁל הַיֵּשׁ הָאֵינִי
גִּימֵל הַפְּתוּחָה הִיא הַמְּשָׂא
עֵין הִיא הַעֲלָמוֹ הַפְּתֹאֲמוּי
גַע
גַע
גַע!

ניר שטראוס | אידיאה בלתי מושגת

הנוף הזה לא מרגיע אותי

אני צריך מלה טובה

אולי

אין בי ים.

רק צל של בקתות נמוכות, אני

בין שוכות חרות לערפים שמוטים

מלשש אצבעותי

מתחנן למלים.

ובלבת שנאה עצמית יוקדת

תר אחר אידיאה בלתי משגת.

גועה בעליונות על שפת נהר אכזב

משכשך אצבעותי בו, עד זוב.

מצית למשמע עיני

ומוחל לאבי אשר עדין חי.

אני צריך מלה טובה

אולי

אין בי רכס רגשות

מרחוק הם נוסעים אל היעד

בין חופים שפופים לצדפים שקופים

עוצם את עיני

וברא געגועים.

שושנה קרבסי | עירום

מוטב לא יראה אדם
 חיו כפי שהם,
 שמא תקום עליו בהלת
 של זה הרואה גופו עריה,
 על גבשושיותיו ופצעיו
 על תחלואיו ועקמומיותיו
 על חברבורותיו, דחפיו
 על אכזריות מרפקיו
 לקים חלשותיו ותאזותיו.

מוטב ידים ידיו ויכסה עיניו
 לראות במשורה
 דרך שבכות אצבעותיו
 את העולם בחלקיו.

דרך הסתרת הפנים המאלתרת
 תחדר קרן שמש
 להציף נפש באור בזהקות,
 לטשטש כתמי חיים,
 עד כי יראה אדם חיו
 נקדות נקדות.

האם קרבת אי פעם פניך
 לציור אימפרסיוניסטי
 אשר כוח שלמותו במרוחי הרחוק
 אך בהתקרבו תראנו
 נקדות נקדות,
 נקדים, נקדים
 חברבורה לצבע,
 צבע לפצע,
 יער
 גדול מסך פצעיו?

לא טוב אראה עירם חיי,

נִשְׁלַחְתִּי לְהִסִּית מִדְרָכֵי
פְּכַחוֹן חַד מְדִי,
לְקִיָּם שְׁבוּעַת הַוְלָדִי,
שֶׁלֹּא אֵלֶךְ מִכָּאן
עַד כִּי שְׁבַעַה נַפְשִׁי,
עַד כִּי תִדַּע נַפְשִׁי בֵּי,
כִּי סִימָה לְלִקֹּט
אֶת כָּל מְנוֹת הָאֱהָבָה
לְהֵן יִכְלֹתִי.

אֶהְיֶה לְאוֹתוֹ פְּרָפֶר
אֲשֶׁר דִּלַּג מַעַל הַדְרָדְרִים,
בְּפִרְחֵי מֶתֶק וּכְלִיל רִפְרָף בְּכַנְפָּיו,
כִּלָּה אֶת הַצּוּף
בְּטָרֶם שָׁב.

מרב קינן | תריסר פרפרים לבנים

תריסר פרפרים לבנים
זרק היס
בשערי לראשונה
בשראיתיו
אחד טפף
בנטיפי עפר הנר צרב
הישר את צוארי
שחפים צוחו על פני המזח
הגלים מתוך נדן
מערבולות נורו
אל סלע אם זעקתי
לא נתן היה לשמע
לו עמדת לצדי

הבוקר היה לדרכי

הבקר היה לדרכי הרקיע בהיר
ברדיד לבנבן ותכלכל התעטפו בו
לנעם כתפי אניציו זכוכים זכרון
החלב בשפתי השושן הדקים של ילדי
ולמן אלמות החמה עד בקיעי החטה
כמו הייתי שלמה
כמו הייתי תמה אף לרגע קצר
הנוסף כענר באניץ הרדיד
כטפה הקוראת למטר

אפרת ביגמן

*

רקמתי אותי
בדגלי תפלה צבעוניים
מתנוססים בעליזות ברוח
כשורת תחתונים על חבל
בן חיינו המתרוננים
מרקדים בגוף פראי
עד נתיבש

חולדה ובור

אימת הימים האלה:
חלדה ובור
הם עדי, הם תמצית
הספור שאין בי מלים לאמרו.
בהגדה שתקום עוד שנים יכתב
אלו סימני נשך מראש עד עקב
פרימת מחשבות, יבשה יצירה, כמיהה
למגע הפרכה, לקרבה.
ידיים שמוטות, אין אחיזה
רגלים סובבות בטוח המקצב
תועות בין בורות, בין תהום אין-שגרה
גם אם ירבו הימים ואראה אור ושבע
תותר העדות חקוקה כמזוזה על כל פתח
גוף, נפש או קשר שאבד בנשיה
יזכיר הבטחה שהייתי. שלא עמדו לי כוחותי לקימה

יעקב עזריאל | קוראים לי יעקב

מי אתה בני? (בראשית כו, יח)

קוראים לי יעקב.
 אבל העץ שלא ראיתי קורא לי: ענר.
 הנגון שלא שמעתי קורא לי: חרש.
 השפה שלא דברתי קוראת לי: אלם.
 הנחל שהכזבתי קורא לי: רמאי.
 הכוכב שכביתי קורא לי: נוכל.
 העפר שפזרתי קורא לי: שקרן.
 והחטא שהתנסיתי בו קורא לי: אחי.

קוראים לי יעקב
 עקב מאמצי לאחז
 בעקב אחי,
 בעקב הלילה, בעקב הצל;
 כי כל אח עקוב יעקב
 כנחש עלי דרך
 הנושף עקבי סוס.
 לו נסיתי לתפס את עקב האור
 אולי היו קוראים לי אורי;
 לו נסיתי לתפס את עקב האמת
 אולי היו קוראים לי אמת.
 אבל אני צועד בחול רטב
 ליד חוף הים –
 ועקבותי לא נודעו.

קוראים לי יעקב.
 האהלים שבהם אני יושב
 פרוצים.
 לא איש תם אני, ומתם אין בי,
 אלא צולע אני
 בדרך שכלה אבנים וסלעים.
 כף ירכי נגועה.
 וגיד הנשה שלי פגוע, פגוע עד מאוד;

איך אבוא העירה שלם?
עקב שלא שמעתי בקול,
קולי סדוק ומזוף – אבי יעיד.
והלב – עקב הלב מכל, ואנוש הוא –
מי ידענו?

קוראים לי יעקב.
בעקבות שמי,
אני נאבק כל הלילה
עם השדים ששוכנים בי,
האם הם, דוקא הם, יברכוני
בעלות השחר
בזמן שניד ערשם
מתבשל מהר מדי
על איש גבוהה מדי
ונשרף?

שיראל סתיו | סנסנה

הנער עם הפתות בכפר
אל תזכיר לי
שגם אני צועק ללחם
שגם שני עקורות
ולא עזבתי את חלב הבושה
כשאעבר בין אבנים אדמות לבנות
אליה
אל תראה לי את הלילה שבצדי הכביש
ישר עיניך אל אור הפנס
גרש החיה
ומות בתמהון

תוהו

כבר על אופנים שחרים
כלי גלגלי הישועה
מסתובב בנפילה אל דמעות
מתכת בפני
מרד
חללתי את אהבתך המתלתלת
בנהימת כלי
מקצה קרוסקה
מחשמלי מגלשה מענגים
מי

*

כְּשֶׁאֶחֶזֶר
אָבִיא יְהִלּוּמִים

חִפְשֵׁת כְּמִשְׁגֵּעַ
בְּעֵינַי

פְּנֵי אָבִיו

וְאִם אָבִיא פְּנֵי אָבִיב
בְּאוֹר מִים
חַיִּים אָבִי
וְסִלְחָתְךָ?

פְּנִיד מְנַפְצוֹת בְּסִלְעַ
דְּבַרְתִּי עַד הָעֶצֶם וְהַחוּטִים

שיבת ריזל

*

אַנְחָנוּ סְבוּיִּים קִטְנִים

חֹרֵי פָּנִים

מוֹכֵיִם

אֱלֹהִים נוֹשֵׁף עָלֵינוּ בְּחִזְקָה

שֶׁנֶּאֱחָזוּ בְּגִבְעוֹל

הַחַיִּים.

*

מִשְׁלֻקְחָה מֵאֲתָנוּ אֶת הַיְכָלֶת לְהַתְחַבֵּק, לְקַחָה מֵאֲתָנוּ אֶת הַיְכָלֶת

לְהַתְרָאוֹת, כְּמוֹ הַפִּירָה בְּכַף שְׂאִין בְּעוֹלָם הַזֶּה

שְׁנֵי גוֹפִים מְקַבְּלִים לְלֹא

חֲפִיפָה.

*

בְּיָמִים מְצַלְעִים אֱלוֹ אֲנִי לֹמְדָת

אֶת הַהֶקֶף הַקּוֹסְמִי שֶׁל גְּלָגְלֵי הַלֵּב

כְּמָה מְטָרִים רְבוּעִים הַמְרַחֵק בֵּינוֹתֵינוּ

מֵהוּ שְׁטַח הָאֲהָבָה.

*

סוסי צחוק מקוששים בי קביות סכר
כְּאַרְוֵה רַעֲבַת צְהָלוֹת
מִתְפַּרֶסֶת לְמֵרוֹץ
מְבַרֶשֶׁה פּוֹנִי

סוסי צחוק מביתים בי
רְצוּעוֹת נְרַצְעוֹת
לְעִבּוּדַת מְשֶׁק וּגְרִירַת עֲגָלוֹת,
סוסי צחוק מְרַסְנִים
רְגָלִים מְרַגְלוֹת בְּרִזְל.

שלמה שוק

*

על בטוח ובקלילות
אני הולך יום יום לעולמי
בקצב משביע רזון
מוריד קילו ועוד קילו
שלא אכביר
ועד אז אהיה גמיש
עם המיש מש של החיים
פעם כך ופעם אחרת
אין סבה להרצין פנים
על אף הגוגואים
שזה זמן רב אינני אוסף

*

מלבד העצים
מה יהיה על הירק
הנשרף באמצע
כאלו לא מספיק
העשן הסמיד
ופיח בכל
ופעמים שנדרש לגוף
לקחת לראות
להוציא אותי אור
הנה אורזון
לא חג
לא מדליק
מכבה

*

הפוסטמודרניזם ירה לְכָל עֵבֶר
על משמרתם נָפְלוּ
האידיאולוגיות הגדולות
מת העֵבֶר
גם ניטָשָׁה
ומָה על אֱלֹהִים?
חַי בְּחַיִּים עֲצָמָם
הִנֵּה זְרִיחָה
וְעֲצִים
רַעֲתִי עַל הַבְּקָר
בתנועת נֶפֶשׁ חַנּוּנִית
גַּם חַנּוּי הַמְּקַסִּים בְּסַבִּיבָה
וְהַכְּלָבִלֵב
עַל עֲגִזֵּן שֶׁל מָה בְּכָךְ
קִפְצָן כְּמוֹצֵא שֶׁלֵּל רַב

בצד השני
של הקו

אביטל הכהן | קח

בְּעֶקֶר הַיִּיתִי מִחֲזִירָה אֵלֶיךָ
עֵינַיִם עֲצוּבוֹת
נִפְשׁ דְּהוּיָה מִשְׁתַּקַּפֶּת.
הַיִּיתִי מִחֲזִירָה גַם
שְׂמָחוֹת גְּדוּלוֹת וּפְלֵאִים – הָאֵלֶיךָ
קַח וְלֵךְ
וְתַעֲזָבֵנִי לְנַפְשִׁי.
הַכֹּל מִתְרִין לְךָ וְהַכֹּל שֶׁיִּכְיֶן לְךָ. הַכֹּל לְךָ
רַק קַח.
וְלֵךְ.

אֲנִי לֹא בִקְשָׁתִי דְבָר
קִבְּלָתִי דִּי וְהוֹתֵר וְלֹא-כָלוּם
הִנֵּה –
פְּלֵא שֶׁל אֵינְסוֹף קְבוּר
תַּחַת עֵינַיִם תְּלוּיּוֹת דְּהוּיּוֹת
וְאֵין אֹנִים
הִנֵּה –
יָדַיִם רְפוּיּוֹת מִשְׁנֵי צַדֵּי
לֵב דּוֹפֵק כְּמַעֵט וְשׁוֹבֵר
אֶת כָּל הַקִּירוֹת

בְּעֶקֶר הַיִּיתִי מִחֲזִירָה אֵלֶיךָ
הַכֹּל
וְהַיִּיתִי קוֹרֵאת בְּקוֹל:
שְׁלִי שְׁלֵךְ, וְשְׁלֵךְ שְׁלֵךְ
קַח וְלֵךְ
רַק תַּעֲזָבֵנִי לְנַפְשִׁי

שירי ראב | בפעם השנייה

בפעם השנייה עמדתי מולך
ולא ידעתי מה לומר.
אני בנקודת פתיחה רעה.
מתשפת. רעבה.

בפעם השנייה
עמדתי מולך וידעתי מה לומר
אבל המלים לא הסתדרו לי בשורה.

בפעם השנייה עמדתי מולך
חשופה, אמיצה, נבוכה.
נוכחתי, כמה קל לכתב לך
ושכחתי איך לדבר אתך.

בפעם השנייה
כשאמרתי מה ביני לביןך
הלב שלי הלם בפראות.
הזמן שחמק לי בין האצבעות
הקיש בדלת וסמן לי
להתעורר למציאות
שבה אני אחרת מולך

בפעם השנייה.

סמדר פלק פּרץ | במוזיאון הטבע: התבוננות

אִשָּׁה בְּמַסְכָּה שְׁחֵרָה לֹכֶדֶת בְּעֵדֶשֶׁת
מְצַלְמָתָה
קַרְקַל הַמְזוּנָק לְעֵבֶר פְּרָנְקוֹלִין.
לְקַרְקַל רְגָלִים אֲרָכוֹת וְשִׁרְיָוִת
לְפָרְנְקוֹלִין זֹיג רְגָלִים לְרִיזָה, זֹיג כְּנָפִים לְתַעוּפָה. צֵלוֹ זְעָקָה.
וְלֹאִשָּׁה זֹיג יָדַיִם הַמְבַקְשׁוֹת לְעֵצֵר אֶת הַזְּמַן.
חַיִּים וְצַעֲקָתָם מִתְגַּלְגָּלִים בְּהַ מְסוּרָה הָאוֹלָם וְעַד סוּפוֹ
וְזֹיג עֵינַיִם הַבוֹלְעוֹת בְּמִבְטָן הַשְּׁחֹם
אֶת זְקִיפּוֹת הַרְגָע.

לשמוע אותך מדבר

לְשִׁמְעַע אוֹתְךָ מְדַבֵּר, וְלִשְׁתַּק.
לְשִׁמְעַע אוֹתְךָ מְחַבֵּר פֶּרֶט אֶל פֶּרֶט, וְלִתְהוֹת
אֵיךְ אַתָּה מְצַלֵּיחַ לִיצֵר אֶת הָאֵמֶת הַבְּהִירָה שְׁלֶךְ
עַל אֵף שֶׁסְּגִיר בְּרָאִי הִרְקִיעַ.
לְשִׁמְעַע אוֹתְךָ מְדַבֵּר וְלִדְחֹס כְּעַם כְּבוֹשׁ
כְּמוֹ מְלַפְפוֹנִים בְּחֶמֶץ וּבִשׁוּם
וְלִהֲזַכֵּר בְּרִיחַ, בְּטַעַם הַיָּמִים בְּהֵם לֹא חֲשַׁבְתִּי עַל כְּלוּם,
בְּהֵם לֹא אָבִיתִי מְאוּם,
מְלַבְדֵּךְ – –

לְשִׁמְעַע אוֹתְךָ מְדַבֵּר וְלַחֲמֵק
מְאוּתוֹ דִּין וְחֲשׁוֹבוֹן פְּנִימִי עִם עֲצָמִי
עַל הַצֶּדֶק.
לְשִׁמְעַע אוֹתְךָ מְדַבֵּר וְלִשְׁתַּק
כִּי כָּל מִלַּת תְּשׁוּבָה תִּהְיֶה כְּמוֹ לְחִיצָה
עַל הַהֶדֶק

לשמע אותך מדבר ולשתק,
ולרעת בכל הזמן הזה, הערפלי,

כי ישנו גם הצד שלי.

רק שתדע

רק שתדע,
אף פעם לא נסיתי לתקן אותך,
רק רציתי שיהיה לך
מקום במעגל.
אנשים, אתה יודע, מניעים גלגל
ועוד גלגל
ולא שמים לב למי
שמאחור,
ואני רציתי שיהיה לך, שתהיה - לך
אור - -
רק שתדע,
אף פעם לא נסיתי לקטן אותך,
רק רציתי שתגדל
להיות
אתה -
כי לפעמים אנשים הם כמו כרישים,
ואתה יודע,
וגם אני יודעת,
שאנשים רגישים
מרגישים הכל פה כטיפון
מסוף העולם
ועד סופו.
אז רק תדע, שאני פה

וְאֲנִי מְבִינָה אוֹתָךְ,
אֵת פְּקַעַת הַכֶּסֶס וְאֵת הָעֵצָב שֶׁהַבְּכִיר שָׁדוּת
כִּי גַם לְאֵהָבָה
יֵשׁ שְׁנַיִם חֲדוּת.

אורנה הוכרמן

*

אתה יורה בי
 אני קמה.
 אין זמן שבו אני חזקה יותר
 בשטפון כמו בשטפון.
 אתה יורה בי
 אני נופלת.
 צריך שיגאה הזעם במדה מספקת כדי להתיר אסורים
 ראשית תקנה
 אני משקה אותי נשיקות מבפנים
 נושאת פני אל עבר
 אל תגע בלחי השנייה
 יש משהו שאני רוצה
 מזל שיריתי.

חל"ת I

רחלי עשויה מקורנפלקס.
 בקופסה תלויים רפרפים
 אצבע ילד מפוצצת בראשה בועות נילון
 מחשבות קצרות מועד
 "אתה עושה לי קפה?"
 הקול שלה מכתים את השלחן.
 בערב רחלי מסדרת את הבית
 היא מקפידה להרחיק כסאות זה מזה.
 היא יודעת
 בבקר
 לפל ביניהם
 תעסוקה ליום שלם.

*

הלכתי
מהמקור
לכירים
ותזרה.
לשלחן
לכיר
ותזרה
ושוב
הצעדים שלא נספרו
היו שלי
"מה החיה הכי חלשה?"
שאל אותי בני, "עכבר?"
"תלוי איך מגדירים חלשה",
שתקתי מאחורי הפנל
השעון היה רקמה של אור וצל
והדקות שלא נספרו בו היו שלי.
לפעמים אני חושבת
שחלשה מתבטאת במחשבה שכל דבר אפשר למדוד,
להשוות,
ולתיג.
באותו הזמן,
גם לא לאור די כוח
כדי להרים את שולי השמלה
כדי שלא תמעדי,
זו חלשה.

לפעמים אני חושבת
על הקרום החדיר למחצה
דרך נמזגים זה אל זה חמרי החיים
ברכינה קשובה
בשקט תמה
בחלשה מופתית.

יואב שפיז | בני לא יורד אל הקליפות

בני לא יורד אל הקליפות
 מכרסם את פלח התפוח
 וזרק את השירים
 בני לא יורד אל הקליפות
 גם לא בקשה של הלחם
 גם לא שמענו ועודי
 משחקים במכות
 "אני לא אוהב אתזה"
 הוא אומר לי
 וצופה מהצד עד שיעלו חזרה
 בני לא יורד אל הקליפות
 לא
 בכדור
 לא
 באופנים
 לא כשיש שאלה ומעקצן ביד להרים
 אצבע מורה
 לא לדפק אצל השכנה עבור כוס חלב לדיסת הבקר
 לא יורד אל הקליפות
 לעלות מהכיתה להסעה 3
 לבד
 הוא מבקש בשקט בין ארבעת קירות הבית
 לא רוצה לפחד
 לא להתביש
 ואני
 מורח לו חלון
 על פרוסת לחם לבן
 בלי קשה
 ואוכל את השירים שקצוניהם נגועים בממרח
 בני לא יורד אל הקליפות
 לואי ויחזור יום אחד עם שפשוף או מכה
 ויגיד לי בלחש
 שחקתי במכות
 בהפסקה
 ואני אפסיק לאכול
 שירים

א. פ. ריד | שפת אב

זה הִיה יום ראשון,
ובחוג ירד שלג.
אני זוכר פעמונים של כנסיה.
אבי המהנדס בדיוק התקשר מהארץ,
ואני התלבטתי אם לענות לו,
ואם כן,
האם לספר לו באמת מה עובר עלי,
כלומר – שאת עוזבת.
או, להציג לו את מצג השוא המכר והידוע, שהכל אצלי סבבה.
לפעמים היה עולה בי גל של בחילה ושנאה עצמית,
אחרי נתוק של שיחת טלפון כזו.
הוא שאל מה נשמע,
ואני בחרתי לספר.
נשמתי עמק,
ואני חושב שאני זוכר שספרתי לאחור.
הוא לעמתי, לא התבלבל.
"תקנה לה פרחים" הוא אמר.
וכשנסיתי להסביר,
הוא הסה אותי
"נשים אוהבות פרחים".
כשהבין שזה לא עוזר לי –
בקש להחליף נושא.
כששאל בדרכו על מזג האויר,
כמעט אמרתי לו שאני חושב ללכת להתאשפז,
אבל הפטרתי שיוורד שלג.
בתמורה, הוא הרצה לי באריכות על הלבנים האדמות המיוחדות
שבונים בהן את הבתים בארצות הצפון,
אבנים עמידות מאוד, שגם מבודדות מהקר.
כעסתי עליו נורא, במשך שנים.
אתמול פתאום חשבתי שאולי בדרכו,
שאיננה יודעת לפגש אותי חלש
הוא בקש להגיד לי,
תזכר שאתה עשוי מהלבנים האדמות האלה, הן עמידות, ונגנו
עליך מהענה הנוראית שבאה עכשו.

אב ובן - עפרונות ופחם לבן על נייר אפור 21.6x14

כיצד בוחר הנקר את העץ להקיש בו?

בְּקִשּׁוֹת הַקְּלָפָה
בְּרִכּוֹת הַתּוֹךְ
בִּירְקֻקוֹת הָעֵלֶוֶה
בְּלִבּוֹב הַצְּמֶרֶת
בְּטִבְעוֹת מַעְגְּלֵי הַגִּיל
בְּרוֹחַ הַקְּרָה הַבָּאָה מִן הַמַּעֲרָב.
בְּרַפְרוּף הַכֶּנֶף
בְּאֵגַן הַנְּקוּז
בְּחֶסֶן הַגֹּזַע
בְּצִלֵּל הַמְּקוֹר בְּמַפְגֵּשׁ עִם הָעֵץ

אוּ בְּמִשְׁיכָה עֲזָה שְׂאִינָה יוֹדַעַת מְנוּחַ,
לְאוֹתָהּ הָאֲזוּדֵרֶכֶת שְׂבָחָצֵר.

איריס שני | הימנעות

וכסהרורים היינו סובבים [...] ועצב חרישי
 מחלחל בנו, [...] לבקש לשווא את המרחקים;
 את המרחקים שאבדו לנו, [...] אולם בימים
 כתקנם [...] אנחנו מחכים.
 (א"ב יהושע, מסע הערב של יתיר)

כְּשֶׁנִּמְנָעִים מִמֶּלַח לְאַרְךְ זְמַן,
 מִרְגִּישִׁים אֶט-אֶט
 עַד עוֹרְקֵי הַדָּם
 אֶת הַמְּרִירוֹת הַמְּעֵדָנֶת שֶׁל הַיְרָקוֹת;
 זֶו הַמְּרִקְבָה בְּחִלְלֵי הַפֶּה בְּקוֹל דְּמָמָה דְקָה,
 כַּמְמַתִּיקַת סוּד.

מִי שֶׁלֹּא טָעַם מֶלַח מִיָּמִי
 (וּכְפִי הַנֶּרְאָה יֵשׁ גַּם מֵאֱלֹהִים),
 לְעוֹלָם לֹא יִכִּיר אֶת הַהֶבְדֵּל.
 לְעוֹלָם לֹא יִזְכֹּר אֶת הַדָּם הַזוֹרֵם
 שֶׁטּוֹף צִלְלִים, רְדוּף וְסַעוּר,
 בְּתוֹגַת צְעָקוֹת כְּרָמְזֵי פָּנִים
 בְּטָרֵם יָמֵי מַגְפָּה כְּמִנְחָה עַד אֶפְסֵי אֲרָגְמָן
 כְּרִכְבַּת אֶקְסֶפְרֵס עַל תְּהוֹמוֹת
 דְּחוּסֵי עֶרְפֶּל,
 בְּטָרֵם יַעֲשֶׂה הַכֹּל מְרַחֵק.

כֶּךָ בְּאַהֲבָה;
 יֵשׁ שֶׁהִלְכָה מַעֲמָם
 וַיֵּשׁ שֶׁלֹּא טָעְמוֹהָ מַעוֹדָם.
 בְּגִי הַמְּזוּל שֶׁבְּתוֹךְ
 סְפוּגִים בְּבִתֵּי הַתְּבִלִּינִים שֶׁלָּהֶם;

מֵה לָּהֶם וּלְקוֹלוֹתֵיהֶם שֶׁל הַמַּתְגַּעְגְּעִים וְהַסְּגָפְנִים.

רוז נובע | יש דברים

יש דברים שמהותם
בכל פעם מתרגשת
בין קצוות ההתחלה

מדגדגת בתוך רגע טרי
השואף להתמשך

ויש דברים שמהותם נשרכת
בבדה בחלל אינותם
הצועק להתמלא;

לחדל עכשו
מהר, סוף-סוף
מהיות כמיהה יוקדת

יש כאלו דברים.
למשל געגוע –
לאיש שעוד לא הכרת.

שבֵּרֵי לוחות

לפְּעָמִים אָנִי בּוֹעֵרֶת לְנַתֵּן
אֶת הַלּוּחוֹת שְׁלֶךְ
הַחֲלָקִים, הַרִיקִים

מִסֵּתֵתִים עַל אֶבֶן חֲדָה
גְּבוּלוֹתֶיהָ מִשְׁנָנִים
כְּגִבִישׁ פָּצַע

אוֹלֵי אֶפֶר אֶת הַבְּרִית
הַמְחִיבֶת הַזֶּה?

אֵךְ בְּתוֹכִי הֶרְגַּשׁ
כּוֹפֶה כְּגִגִּית

בְּרָגָעִים הַמְפָּרָעִים שְׁלִי
אָנִי שׁוֹכַחַת
שְׁגָם אָנִי יוֹדַעַת –

וּבְאוֹתָם אֵיִם טְרוֹפִים
אֶפּוֹפִים, מְצַעֲפִים
תּוֹדַעְתִּי רוֹקַעַת:

לֹא יִהְיוּ לָךְ
מְטָפְלִים אַחֲרַיִם
עַל פְּנֵי.

רעל

יָדָה קִרְבָּה אֵלַי -

כְּפָרֶפֶר שְׂקוּף

לְעֵין הַצּוּף,

או

כְּכַף דַּחְפוּר לְבַגְנוּ,

בְּטָרֶם הַרִיסָה.

עַד תִּגַּע יָדָה בְּפָנַי,

לֹא אֲדַע.

גאי קראון | ישיבה תיכונית

אָסור לְסַגֵּר עֵינַיִם
אָסור לְהַרְהֵר
אָסור לְחַלֵּם בְּהַקִּיץ

אָסור לְפַתַּח עֵינַיִם
וּלְהַסְתַּכֵּל עָלַי
לְרֹאוֹתוֹ מְחִיד
לְרֹאוֹתוֹ צוֹחֵק

אָסור לְהִתְקַרֵּב אֵלַי
אָסור לְשִׁים יָד
שָׁמָּה

אָסור לְגַעַת
– לְגַעַת

אָסור בְּשַׁעוֹר סְפוֹרֵט
לְרֹאוֹתוֹ רֵץ
לְרֹאוֹתוֹ קוֹפֵץ
אָסור בְּחֹדֵר הַהֶלְבֶּשֶׁה
לְרֹאוֹתוֹ מוֹרִיד חֶלְצָה
לְרֹאוֹתוֹ מוֹרִיד –
שָׁמָּה

אָסור בְּפָנִימִיָּה לְהִתְקַלַּח
שָׁמָּה
אָסור לְשֹׁכֵב בְּמַטָּה בַּלֵּילָה
עַל הַגֵּב
שָׁמָּה

אָסור בְּבֵית הַמְדַרְשׁ
לְלַמֵּד אֶתוֹ תְּבָרוּתָא
לְדוֹן אֶתוֹ
לְדַבֵּר אֶתוֹ

שָׁמָא

אָסור בְּמִסְבֵּת פּוּרִים

לְרַקֵּד אֶתֹו

אָסור לְשִׁתּוֹת

שָׁמָא

אָסור בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה

לְחַשֵּׁב מַחְשְׁבוֹת זָרוֹת

אָסור לְסַפֵּר לְאָף אֶחָד

אָסור לְרַמֵּז

אָסור לְרִצּוֹת

אָסור לְדַמְּיֵן

שְׂאֵלוֹת לְר"מ שְׁלֵא נִשְׂאָלוֹת:

הֲאִם מְתָר לְבַעַל קָרִי לְהִתְפַּלֵּל?

הֲאִם מְתָר לְבַעַל קָרִי לְלַמֵּד?

הֲאִם מְתָר לִי לְהִיּוֹת

אֲנִי?

איילת בטיסט

.1

לקפץ
אי אפֿשר
מבלי ההסבֿמה
לותר על הקרֿבה
לאדמה
על רפיון ההשענות,
על חסד מגעה התואם
לנו בדיוק
את משא כבד עיפותנו

לקפץ אי אפֿשר

רופסים.

יש להאסף למרכז

(האמץ)

ואפֿשר גם לעצם את העינים
כדי להקטין את החכוד
ולהגביר את האמונה
שתמצא שוב אדמה אחרת.

למרבה הצער,

אי אפֿשר לעשות את זה בהדרגה

או בשלבים

כל מה שנשאר מנח במקומו

ליתר בטחון

ימשך אותנו אליו מטה

יסכן את המהלך כלו

.2

כמו עצבוב של אכר קטוע

הרקמה -

שחברה אותי פעם אליו

ושלחה לי עקצוץ מנבא לפני

שֶׁהַטֵּלְפוֹן צִלְצַל
וּבְצֵד הַשָּׁנִי שֶׁל הַקוֹ הָיָה
הוּא -

מְדַגְדָּגַת עֲכָשׁוּ.
אֲנִטָּנָה שְׁבוּרָה
מְעַבְרָה לִי מְסָרִים שְׁגוּיִים, מְשֻׁבָּשִׁים;
אוֹתוֹת חֲסְרֵי פֶשֶׁר מְמַרְחֵב הַקּוֹסְמוֹס.
הִיא מִתְרִיאָה וְנוֹרִית מְהַבְהֶבֶת
בִּי כְּשֶׁהַטֵּלְפוֹן מְצִלְצֵל
וְאֲנִי חֲשָׂה לְבַדֵּק אֶת הַצָּג.
לֹא בְּלִי חֶשֶׁד.
לֹא בְּלִי תַקְוָה.

יהודה לדרברג

הגוף כבוד עולה על גדותיו
(בכל סרלואי)

*

אתה שוטף בלים רק
אצל אחרים.
בחיוך גדול אחרי הסעודה
טומן עמק מלות תודה

הסדקים מתרחבים בקרואן
הכל רועד, בכל פעם שנפתחת הדלת
אם תשכח לסגר יכנסו החתולים

לפעמים הסיגריה היא ההצדקה
לפתיחת דלת, לעמידה על מפתן
אזיר לנשימה

העשן מלבה גחלים לוחשות
הנה, הפעם אתה נשרף.
דמעות יחלצו סוף סוף אתה
מתחיל לשטף

יש איזו נחמה בקצף העוטף
את הכלים בחזרה שוב ושוב
על אותם כתמים. בידים הרטובות

בך שגם אם היא תתקשר
עכשו
לא תוכל לענות

הַכָּר נָא

יְהוּדָה שׁוֹב בְּדַרְךְךָ
סָר אֶל פְּתַח עֵינַיִם

(רְצָה)
לֹא רְצָה
בְּכָל זֹאת הַלֵּךְ)

מִחֶפֶז אַחַר פָּנִים מְכֻסּוֹת
מִבֶּט אֶחָד בּוֹעֵר
שֶׁהֵצִית לִילוּתִי

יְהוּדָה שׁוֹב נוֹפֵל
לְבוֹר
הַבַּיִת שֶׁחָשַׁב
וְטָרַם הָיָה
כְּלָה וְנִעְלַם.

רַק אֶל תַּגִּיד שְׁגִם הַפְּעַם
הַכֹּל הָיָה
לְשׂוֹא

יְהוּדָה שָׁב לְהִתְפַּלֵּל
צוֹעֵק בְּלִילוֹת הַקּוֹץ הַרְיָקִים
הַכָּר נָא

כִּי צְדָקָה
מִמְּנִי
הַכָּר
נָא

צא מן התבה

רץ בשדות סמנטיים
מפשיט תאר ודמות
מטשטש עקבות במטפורות
ונטמן בארון הספרים

את שולחת ידים
בעדינות מלטפת כריכה
מסירה האבק בנשיפה
וקוראת בי
בלשון בני אדם

חיבוק - פחם שחור ולבן על נייר אפור 21.6x14

יבחר גנאור

*

בְּשִׁעְעָקָתָּ מִתּוֹךְ הַחֲלוּם
לְטַפְתִּי אֶת גִּבְדִּי
"זֶה רַק חֲלוּם", הִרְגַּעְתִּי
"שׁוּם דָּבָר אֲמַתִּי לֹא קָרָה"
"אֲנִי אֲתָדִי"
"תְּמִיד אֶהְיֶה".

בְּשִׁהְגִיעַ הַסִּיּוֹט עָלָיו לֹא חִלְמָתָּ
הֵייתִי

בְּחֶדֶר הַסְמוּךְ -
לֹא שָׁמַעְתִּי דְבָר.

באמצע הקדיש

נחום אבניאל | באמצע הקדיש בכתה פתאום

בְּאֲמֵצֵעַ הַקַּדִּישׁ בְּכַתְּהָ פְתָאוּם.
אוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת עֲמְדוּ מְלַכְתּוֹ
אֲמָהוֹת קְדוּמוֹת הִלִּיטוּ פָּנִים
סֵפֶר הַתּוֹרָה נִדְּהָם.

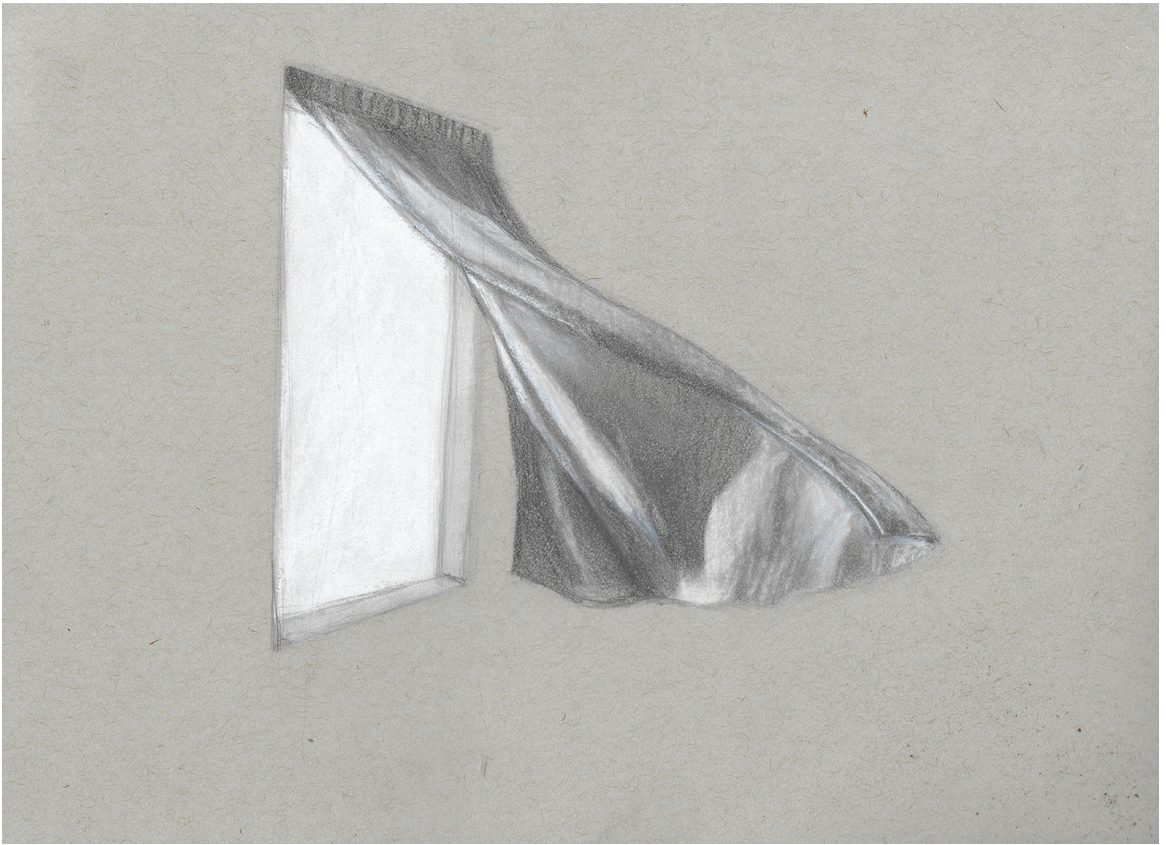
בְּאֲמֵצֵעַ הַקַּדִּישׁ בְּכַתְּהָ פְתָאוּם
בְּחִלְלֵי הַתְּפִלָּה נִשְׁמַע קוֹל
בֵּת צְחוּקוֹ הַטּוֹבָה שֶׁל הָאֵב,
אֲשֶׁר בְּאַחֲרֵית יָמָיו
עוֹפוֹת שְׁחָרֵי כָּנָף נִקְרוּ
מִסֵּל הַחַרֵּי שְׁעַל רֵאשׁוֹ
נִיּוֹצוֹת זָהָב.

בְּאֲמֵצֵעַ הַקַּדִּישׁ בְּכַתְּהָ
פְתָאוּם
בְּדַמְעוֹתֶיהָ נִצְנַץ עֵירִם
הַפְּחָד שֶׁל אֵל תִּשְׁלִיכֵנִי.

וּמִתוֹךְ אֶפְלַת הַהָרִים
זָרְחוּ הַקּוֹלוֹת הַנוֹרָאִים שֶׁל סִינֵי
יְהֵא שְׁמוֹ הַגָּדוֹל מִבְּרָךְ
עָנּוּ בְּרַחֲשׁ עֲצֵי הַיַּעַר,
יְהֵא שְׁמוֹ הַגָּדוֹל – – –

עוֹטָה אוֹתָךְ בְּאוֹר.
כְּאֲשֶׁר יֵצְאוּ עֲצֵי הַיַּעַר
לְמַחֲלֵם הָעֲדִין,
שְׂמִים נִרְכְּנוּ לְאָרֶץ
לְהַמְתִּיק סוּד הַמּוֹת.
בְּאֲמֵצֵעַ הַקַּדִּישׁ בְּכַתְּהָ פְתָאוּם.

מִלְאָכִים הִחְזִיקוּ נְשִׁימָתָם בְּרַעְדָה.

חלון - עפרונות ופחם לבן על נייר אפור 30.5x22.9

עדי פישמן

גיורה על המת שישתכח מן הלב
פסחים נ"ד, ב

לחגית

*

בְּאַרְץ גְּזֵרָה
הַעֲלִיתִי פְּנִיךָ,
נְסִיתִי לְקִרְא לְךָ
בְּאַרְץ גְּזֵרָה.

בְּאַרְץ גְּזֵרָה,
פִּסְלִיתִי פְּנִיךָ,
אֵךְ אֶלֶף פָּנִים לְךָ
בְּאַרְץ גְּזֵרָה.

מִבְּקֶרַע עַד עָרֵב
דְּעִי, מָה נִזְרָא.
אֵת לֹא מִזְקָה כָּךְ
בְּאַרְץ גְּזֵרָה.

בְּאַרְץ גְּזֵרָה
הַתְּגַעְעֵתִי אֵלֶיךָ,
רְצִיתִי לְגַעַת, אֵךְ
אַרְץ גְּזֵרָה.

נִשְׁתַּכַּחַת מִן הַלֵּב?
לֹא, עֲבֹדָה, הִנֵּה אֵת.
נִמְוָגָה לִי, כִּי אַח,
זוֹ אֶרֶץ גְּזֵרָה.

תְּמִיד אֵת תִּהְיִי
וְתְּמִיד גַּם אֵינְךָ.
לֹא אוֹכֵל לְסֵפֶר לְךָ
עַל אֶרֶץ גְּזֵרָה.

תמי קויפמן

מוקדש לרותם ולזכרה של אילן בר שלום*

*

אֶהְבֶּתִי מִיָּמַי

אֶבֶל מֵאֵז, אֲנִי צְרִיכָה

אֶדְמָה

וּמֵאֵז, אֶפְלוּ רְסִיסֵי הַתְּמִימִים, שְׁקוּפִים שֶׁל מִיָּמַי

עַל חֵלוֹן אֶקְרָאִי

מְכוּנָצִים אוֹתִי לְכַדִּי

טְפָה

נִפְשֵׁי מִתְנַקְזוֹת אֶל הָעָרוֹץ

הַצֵּר

שָׂאוֹן הַמַּיִם מִתְגַּלְגֵּל

וְאוֹסֵף שְׂמוֹנֵה-עֶשְׂרֵה

שָׁנִים שֶׁל

הַזֶּה

אָדָם לֹא נִכְנָס לְאוֹתוֹ הַנְּהַר פְּעַמִּים.

וְיִלְדָה?

פְּנִידָה

שׁוֹטְפוֹת אוֹתִי

וְנִשְׁטְפוֹת.

לְפָעַמִּים אֲנִי

מְקִיָּאָה אֶתְךָ אֵת

חֵלוֹקִי הַנַּחַל

וּמְקִשִּׁיבָה לְשָׂאוֹן הַמַּיִם מִמְּשִׁיד, מִתְגַּלְגֵּל

בְּךָ

אֶמְרֵתִי לְךָ שְׁבֹאֵפֶן כָּלְלִי אֲנִי אוֹהֶבֶת מִיָּמַי?

הַנַּחַל יִבֵּשׁ מִזְמַן

וְלוֹ לְרַגַע, הָעוֹלָם גַּם

אֵשׁ, אֶדְמָה

אוֹר

* אסון מכינת בני ציון בנחל צפית אירע ב-26 באפריל 2018.

מתי שמואלוף | הזקן

לא אהבתי את הזקן שלי
עוד בחיידך, הוא סמל אבל יהודי כבד
אבל לא ידעתי איך לגלח אותו
נשים הפסיקו להביט בי בשל השערות הלבנות
בתי כבר לא נשקה אותו כי הוא דקר אותה
שתיקת אשתי מלאה את החדר בקוצים
ונתתי לו להסתלסל בברלין ולקרב אלי
פורדים שיידברו אלי בלילה ויגידו shev bash
ערבים שישאלו אותי "אנתה ערבי?"
ולפעמים בלי מלים, הזקן שלי משך אותי ללבנט
דוקא במרכז אירופה
החזיר אותי ליהדות מבלי לפתח ספר תורה
נשא אותי בשרשיו עמק לתוך אבי, סבי,
למדינות שלא הכרתי
מאכלים שלא אכלתי
מבטאים שלא הרגשתי מתרגשים בתוככי החניכים
אהבות ישנות שמגיעות אלי רק בחלומות
ועכשו
הזקן שלי מקונן עליך
בעצב שאין לו גבול והמבט אליו מקפיא
כל נפש חיה
ורק הרשרוש של פתיתי האכל שנתקעים בו מעירים אותי מהאכל
ומזכירים לי שנהר הטיגריס של מעלה זורם ומתגלגל מטה
כמו הזקן שלי

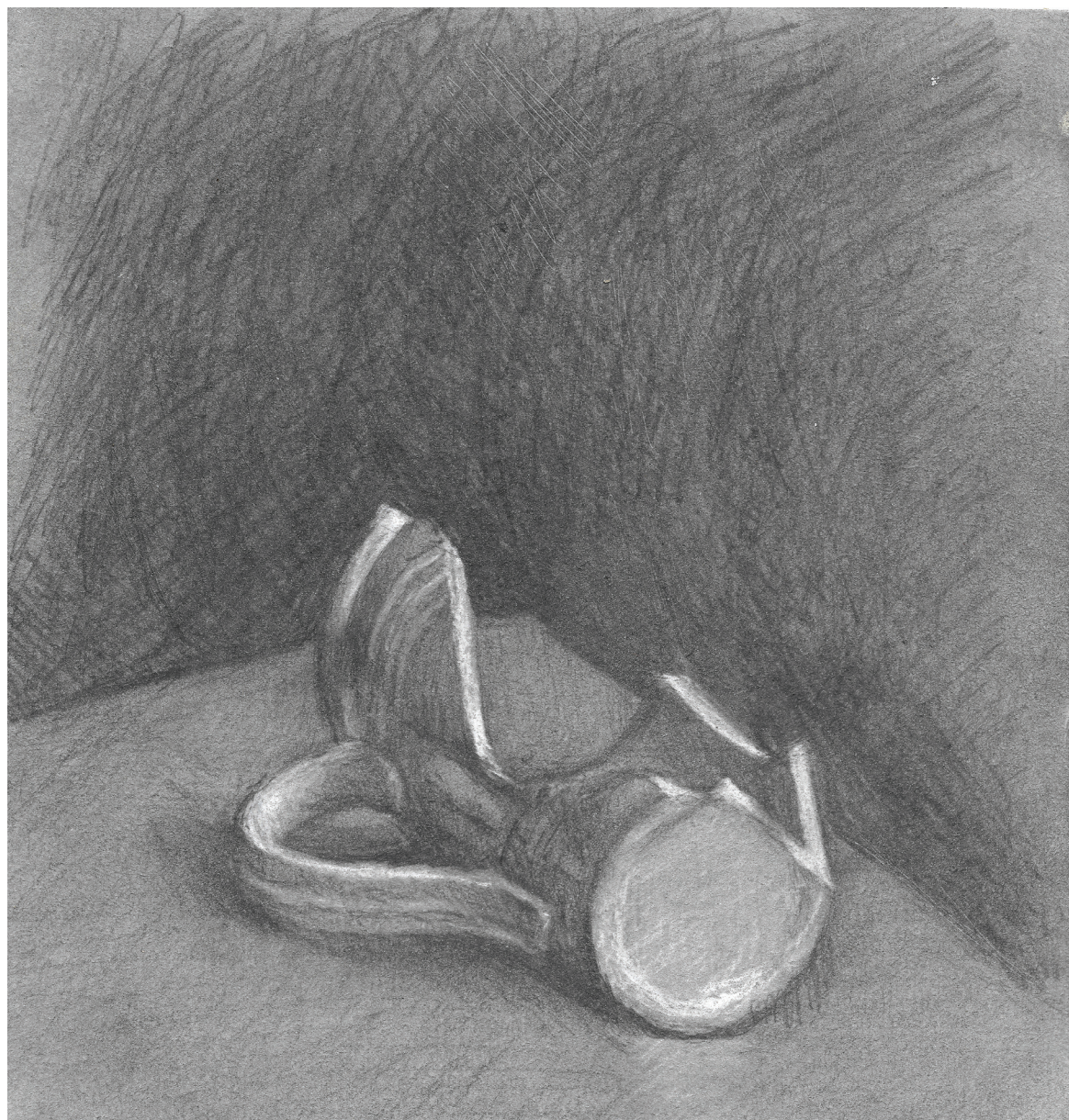
חגית זוהרה מנדרובסקי | כיריים לזהטות

שוב שרפתי תבשיל.
פתחתי חלון ותהיתי
מה חושבים השכנים.
אשה בת חמשים
ועדין בגוי נעוצים
אגרופים נמרצים.
קול עבר מגרון מערער
זועק לעברי.

שוב שכחתי היום תבשיל
על הכירים. עסק ביש.
גם כוס נשברה. לא נזרא.
אפלו קנקן התה
שאהבתי. ובכל זאת,
ידי חמות ומלטפות
ופרושות לחבוק.
אינן יודעות כיצד לסטר
(מלבד לעצמי).

את רואה, עודני כאן. גם העולם
עומד על תלו. רק את
אינדך
ועודך
נוכחת בתוכי.

לך הייתי תמיד. חמישית. הקטנה
בבנות. או אולי לך בעצם הייתי
הגדולה במראות.

כוס שבורה - עפרונות ופחם לבן על נייר אפור 14.8x15.5

חרות לוביץ' | לאחי

הלכתי היום על עקבותיך שנמחו מן הגשם
וכשעליתי את הר ההשתנות העגל, ידעתי
שהעולם נושם שנוי בעלי השלכת
ומצמיח שנוי בפרחי האביב,
שמי הנחלים הזורמים מגלפים את הסלע
ורוח הפרא משברת הרים.

וידעתי

שנשיפות פחמן שלך
נשימות חמצן שלי היום,
שטביעות כפות רגליך
מדרגות לרגלי בגומות הסלעים.

חפשתי בעלי הכותרת את דמותי הישנה
כמו דמותו של ישוע במטפחתה הלבנה של ורניקה.
הרוח שרקקה לי מנגינות ששרת פעם וצירה דמותך בעננים.
בין כתמי חזוית קראתי מלים שאמרנו,
מלים שלא יכלתי לומר.

רציתי לומר לך,
לצרב בגדול בסלעי הבולת
רציתי לומר

שנוי

מנשק ועוקד

שי ישראלי | תפילת עובר דרכים

אם לא תענה
לעוברי דרכים
למי אצעק בגשם

*

בעדינות מטרפת
מנשק ועוקר
מנשק ועוקר
ידיד נפשי
א-להי

*

כל עצמותי צועקות אליה
אתה שותק
הנני

*

ואתה אמרת
אוהבי שנאו רע
ברח ודמה

*

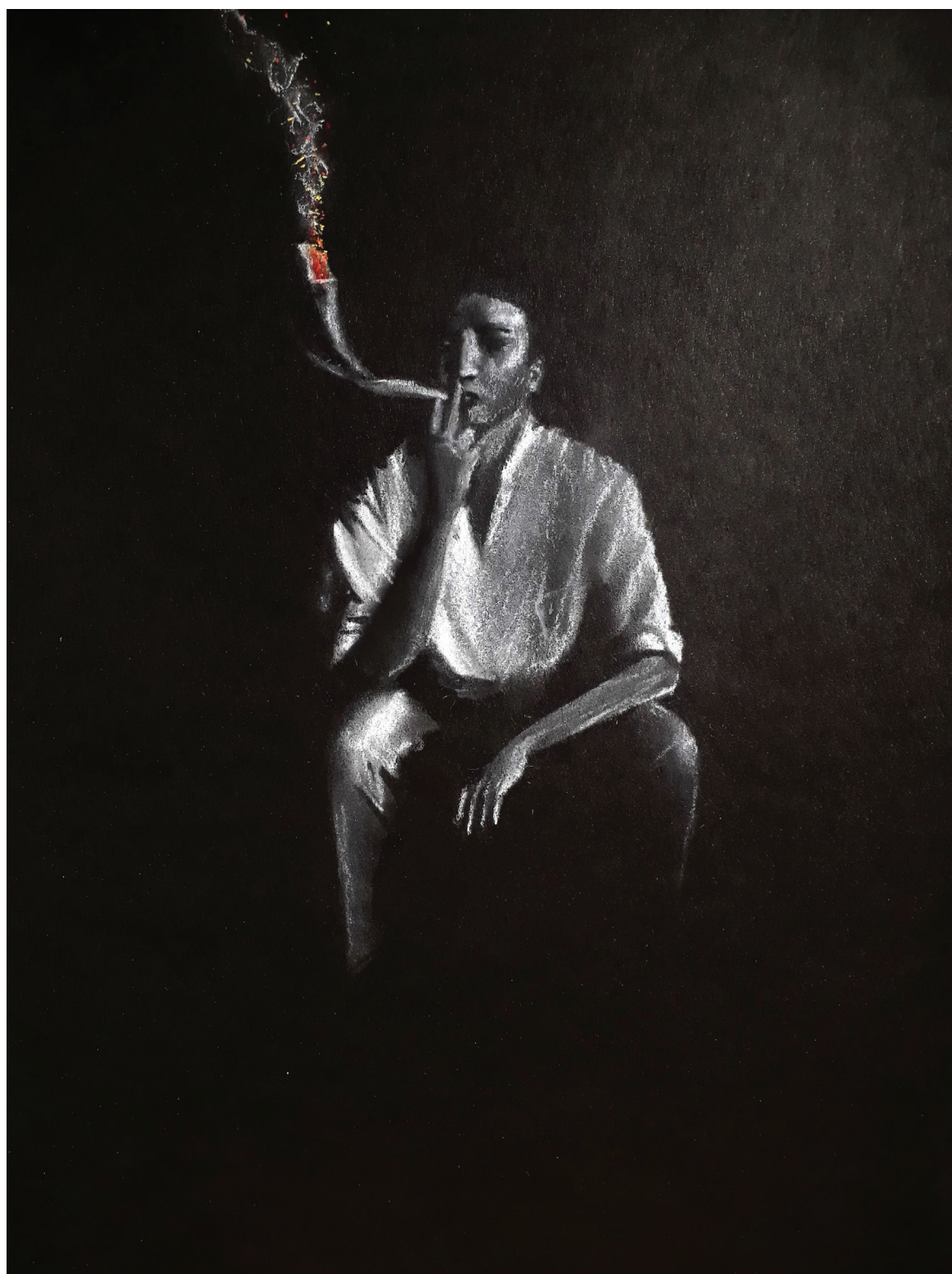
לילה לילה
לוחש הכהן הגדול
פשטתי את כתנתי
איכה

נחום אבניאל | הוא דתי, הם אומרים

הם לא אומרים
בכיו מנסה לקרע את הרקיע,
ופעם אחת ברוטשילד
פּרָצָה ממנו זעקת חיה פצועה,
הם לא אומרים
הוא מנסה לחלב
אהבה מתוך הריק

כלם אומרים לו אין
והוא מקבץ תועפות של קרבה
משביע את אלהיו
בכל ערב, שיבוא
במלי בשופין, בכסף
מגרונו מטפסת הצעקה:
ב ל ב א ו י ב י ה מ ל ד

הם לא אומרים, הוא
מאבד את שפיותו
בכל רגע שנראה ש
זהו,
רחק מן הארץ. לא ישוב

לשמוע קול שופר - פסטל יבש על נייר שחור 21x29.7

אורה שפירא

*

בכפור הגדול של אותה שנה
 עמדתי וצעקתי לך – מלך!
 געגועי הציפו אותי
 וידעתי שרק כאשר אגע בתחתית הקר
 יחלו חיי לנוע קדימה.
 כשהכל החל, במסע הגדול,
 אתה אמרת שזה נסוי בליים
 אך אני ידעתי שזהו הדרך
 לצרף את קולי בך
 ולהדהד בי מדבר לעולמים,
 סימני הדרך נטעו בי ספקות
 ואני חשבתי שרק אם אעקר הרים
 ואטחנם עד דק אדע ממה
 עשויות הדרכים,
 חשבתי שאם אצלל לכל ספק
 אבין מדוע יש דומה לרקיע
 ורקיע לכסא הכבוד
 אך אני לא רציתי כבוד, ולא רציתי מקום
 אני התמסרתי להליכה
 ולנוף שנסע אתי ושבו
 ברכות לתוכי ולמד אותי לפרס
 חסד לאלפים ולשמר מצוותיו
 ולשאת בנים על כפיים
 ולאהב ולרקד למען יאריכון
 רגלי ושרירי האצבעות וחדרי הלב
 ועוד למדתי מכל העינות ששתיתי בדרך
 לגמע תקוה ולמצא את צלילות המבט
 ולחזור אליך בידי פשוטות.

*

מלך!
מלך, צעקתי מעזרת הנשים
יוצאת מקפסולת היכלות כדי לנשם לרגע.
מלך, מלך, בקשתי ממרפסת הבית, רגע לפני שקיעת היום.
עמד ומלך, התחננתי מתחת לסככה מאלתרת
שב רגע, עמד, הטח און. ולב.
ושוב
צועקת, ומבקשת ומתחננת
בלי לתכנן מראש
ככה בלי כוחות, אבל נשבר בי
אבל צריכה לשאף
מלך

*

שאלת אותי
ומה יצמח לך מהאבן?
שתיקות ועצמה
ויכלת לסתת
אז למה אמרת שאבן דוממת?
ואני כמותה
כומסת, נצרבת,
נשחרת בשמש
שומרת על אי יציבות
ונזרת
ומכל פצפוצי הנקבים בבזלת
רואה ומספרת
אותך.

שלמה טיקוצ'ינסקי

*

עשיתי, אמרתי, נמנעתי
אינסוף עבדות
צרות
בגמי האני, בעניבת האשליה
יבש הזר אך עודנו משמר
באדיקות
ביהרה.

אפס את המעשים
את האפסים והזכרונות
קלף את קלפת כדור הארץ
צלל, חלל
והנה היא שם
לבת כל הלבבות
אמר שלום
קד לקוד
קרבי נא אלי לבתי
מינע ליבע
לא,
קרב אתה.

הדר שוכר | ירושלים

בְּחֶרֶב־בָּנָה
אֶת
נוֹכַחַת בְּשִׂאֵלְתִי

*

אֲנָשִׁים הוֹלְכִים עַל כְּדוּר, זֶה לְלִמּוּדוֹ זֶה
לְעִבּוּדוֹתָיו, מִתְגַּלְגֵּל וְהוֹלֵךְ כְּמַדְרָגוֹת נְעוֹת
וְאִין שֶׁבֶר
וְאִין חֶלֶל
לְעֵמֶד

-

יֵשׁ סִימְנֵי חַיִּים
דֶּפֶק
חֵם
וְיֵשׁ סִימְנֵי שְׂאֵלָה
סְמִיכוֹת מִתְנַגְּמֶשֶׁת
לְשִׂאוֹל
תְּחִתִּית
לְחֶלֶל

על התורה

מאין היא באה
אותיות מגרון נחר, כבאר מתאוששת
נרשמות על דפנות מתכסות אט, יזלגו עבר
עלי און מכה חרש
שרשים
נמשכים מעלה כקרני חגבים
כרטיבות מטפסת מדרגות
שמים

עדן הכהן | קירות נעלבים

ולחִישָׁה תִּשְׁמַע בְּמָקוֹם
שָׁבוּ הָיָה הַבַּיִת
אֲשֶׁר נִחְרַב
(יהודה עמיחי)

אֱלֹהֵי נַעֲלָבִים
שׁוֹמַע אֲנִקְתָּ עָנוּיִם
בְּכִי נְכִי רוּחַ
שׁוֹעֵת הַדָּל,
הַסִּבְתָּ וּשְׁמַע הַשְּׂמִימָה
מִכּוֹן שְׁבִתְךָ
עֲנוֹת כְּתָלִים כּוֹזְעֵי לֵב

שֶׁם, בְּמִרְתֵּף בְּגִין הַכֶּשֶׁר בְּחַפְזָה לְבַיִת תְּפִלָּה
אִי אֶז בַּשָּׁנוֹת הַדְּלוֹת
בְּמִדְּנָה תִּיגֻקְתָּ מִשְׂרַכַת דְּרָכֶיךָ בֵּין חוֹלוֹת וּפְרָדֵסִים,
יִשְׂרָאֵל אֶלְפָרוּבִימִי וְנָחֵם בּוֹטְנִיק,
סִידִים, טִיחִים, פּוֹעֲלֵי דָפוּס וְחֻרְשֵׁת,
שְׁפָכוּ לְפָנֶיךָ צָקוֹן לַחֲשֵׁם

יְדַעְתִּי גַם יְדַעְתִּי
אֶפְשָׁר לֹא הָיוּ בְּקִיָּאִים בְּחִסְרוֹת וַיִּתְרוֹת
אֲבָל לִבִּם נִקְשַׁר בְּאֵהֶבְתְּךָ
לֹא יָדְעוּ אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ
וְעֵינֵיהֶם
שָׂרְאוּ הוֹרִים וְאַחִים טְבוּחִים עַל יַחַדְךָ
שְׁפָעוּ דְּמַעוֹת גַּעְגּוּעִים אֱלִיד
וּלְכֹל אֲשֶׁר אָבַד מִנְהֵם וְאֵינְנוּ

שָׁנִים אַרְכוֹת סָפְגוּ הַכְּתָלִים
הַדִּי שִׁירַת הַלֵּל וְקִינּוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב
וּגְנִיחוֹת שׁוֹפָר לְבוּ נִשְׁבָּר
וּמִלְמוֹל תְּפִלוֹת שֹׁחַר מְבַהֲלוֹת,
בְּאֶשְׁבַּח נִשְׁקָפוּ שְׂמֵי עֶלְטָה,

תַּחֲנַת אֲמִנִים מְשַׁכְּמִי קוֹם לְמִלְאֲכֶתֶם,
וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבְּכֶם

וְלַעֲת תִּקְיַעַת שׁוֹפָר שֶׁל מוֹצְאֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים
גַּם סִבְתָּא פְּרוּמָה
בְּחִישׁוֹת יִרְדָּה בְּמִדְרָגוֹת חֶצֶר בֵּית הַכְּנֶסֶת
הַלִּיכְתָּה מְצַלְבָת, בְּעֵינֶיהָ מִבְּטָם הַנְּבוּד
שֶׁל הַסְּרִים מִדְּרֹךְ אַבּוֹתֵיהֶם
נְשִׁים אֲמִיצוֹת שֶׁחֲרָפוּ נִפְשָׁן עַל פְּרִנְסַת מְשַׁפְּחָתָן,
פְּעָמִים חֲלָלוּ שְׁבִתוֹתֶיהָ בְּעַד פֶּת לֶחֶם לְפִי יְלָדֶיהָן
וְלָבָן נוֹתֵר מִלֵּא אֲמוֹנָתָהּ,
וְתִבּוֹא פְּעִימַת לְבָהּ בַּקֶּהֶל

וּבִשְׁנַת תַּשְׁכ"ז נִשְׁלַם הַיְכָל ה'
בְּמִמּוֹן הַמוֹסְדוֹת, בְּתַמִּיכַת הַמַּפְלָגָה, בְּפְרוּטוֹת הָאֲמִנִים
וּכְתָלֶיָו מִתְּהַדְרִים בְּבִנְיַת הַ'הַמְזַרְחִי', עוֹרְכֵי דִין, רוֹאֵי חֶשְׁבוֹן
הַחֵיל וְהַחֶסֶן.
נִנְטֵשׁ הַמְּרַתֵּר,
נִפְרָצוּ קִירוֹתָיו,
נִעְקְרוּ מְרַצְפוֹתָיו,
נִלְקַח אֲרוֹן הָאֱלֹהִים.

וּכְבֵר כְּמַעַט שְׁשִׁים שָׁנָה אֲנִי עוֹבֵר שָׁם,
מֵאֵט צְעָדִי בְּמִדְרָכָה הַסְּמוּכָה,
מִטָּה אֲזֶן לְלַחֵשׁ קִירוֹת נִעְלָבִים.

יפה זלכה

*

עוטים עורות תחשים
עדרים עדרים
תחשים נודדים
משילים את שלמת האור
בשולי דרכים
וחולמים על חנה

וכבד המסע
ומעיק עור התחש
על בגד התכלת
המכסה את מזבח הזהב
ומנורת המאור.

*

תמיד של שחר
ותמיד של בין הערבים
פכים קטנים, רקמות חיים,
תמידים כסדרם, דבר יום ביומו
יוקדים על מזבחי

ובלילה,
לנכח דממת נר התמיד
אט אט מתאכלת עולת נפשי
איברים איברים מתאכלים והולכים לאט
לאט כל הלילה,
עד עת תרומת הדשן
שתחלת עבודה של מחר היא
וצריך לקדש ידי ורגלי
לקראת בקרו של לילה

*

אותם מראות שנגלו בי
 בתמהון ילדותי
 לא ידעתי אי מזה באו
 אך בבוזם ידעתיים.
 מאירים נתיבי מסופי עד סופי
 ולא יצא מהם דבר לבטלה.

נושא משך הזמן, מתעתע במראם
 משחק בהם אור וצל, ערגה ותהיה.
 אולם, מתחת גלימת בגרותי,
 הדוהה מעל הימים,
 נרעי מראות ילדותי
 מלחשים סוד עם כבד פנים הבשל
 וברית התיכון דולה ומזרית עליהם
 אותה בהירות קדומה
 שאין בה שכחה

על אודות האומנות המלווה

לגיליון זה בחרנו מעבודותיו של בארי אייזן, אומן צעיר (22), בן אלון שבות, תלמיד בשיעור ה' בישיבת 'שיח יצחק' שבאפרת. רישומיו של בארי נוגעים ברגישות ובדיוק בקשת של מצבים רגשיים – שבר, כאב, בדידות, חסר, וגם חיבור, חמלה, אהבה ועוד. הללו מגולמים גם דרך דיוקנאות אנושיים וגם דרך אובייקטים מן הצומח והדומם. יצירתו ברובה ריאליסטית, ועם זה יש בה ממד מטפורי ניכר, וכן מעט הבלחות סוריאליסטיות. אפשר לומר כי הצעקה היא אחד הנושאים המובהקים ביצירתו של בארי, וכמה ציורי הומאז' שלו לציור 'הצעקה' המפורסם של מונק כמו מכריזים על כך (דווקא אותם לא בחרנו לכלול בגיליון זה, מתוך חיפוש הקשרים העדינים והמרומזים יותר). כך מעיד על עצמו האומן:

"אני זוכר את ההתרשמות הגדולה שלי וההשפעה הגדולה מהנראה, החזותי – בעיקר ציורים. שהרי יש בהם ממד של צעקה, שהרי הם מניחים לך מול העיניים דבר שמולו ניצבת השתיקה אך הוא זועק עצמו בניצבותו, בדממתו. צעקות מטלטלות את קיומי מגיל קטן (...). מגיל קטן הרגשתי צופה מבחוץ, מתבונן, תודה תהיות על מה בכלל קורה ואיך. מנסה להבין את המחוות, את מה שמעבר למילים".

אף שהוא נוגע במבט אמיץ בצד הכהה של פלטת גוני הרגש, רישומיו של בארי מצטיינים במיוחד בזיקתם העמוקה לאור – בין שהוא מצייר באש לבנה על גבי אש שחורה או להפך, בין שהאור מהבהב קלושות מתוך החושך או נוהר מפני תינוק וממלא את כל המרחב – האור שם, כמושא ההתבוננות, מסמן את העיקר, מגלם תקווה וטוב. האור מגלם גם ממד רוחני בציור: הוא מגיח מבפנים, ממעמקים (למשל, מתוך אישון כהה של עין, מתוך חלונותיו של בית עוטה ערפל לילי) או מחוץ ומעבר (משתרע במרחב שמחוץ לחלון, לדלת, משתקף בפנים). אפילו הצעקה, כפי שמופיעה בציור שבשער הגיליון, נוגהת אור שמשווה לה ממד מטפיזי. ובמילותיו של האומן:

"אל מול הציור ניצבות עיניים וביניהן מרחב שתיקה, מרחב

שאלה, מרחב העמקה, מרחב פליאה. חקירה. מה האומן אומר? מה אני רואה? מדוע דווקא זה? בציור ובאומנות בכלל אדם מוצא את עצמו בזולתו האובייקטיבי. האדם תוהה אל מול הקיום, מאפשר לו לספר עוד סיפורים, לצאת מהמרחב הקונקרטי אל מרחב חסר גבולות מסוימים. האם קיימת אפשרות להסתובב בעולם ולהסתכל עליו כיצירת אומנות? כהבעה? כרצון? כתפילה? אני מאמין בעולם כמבטא תפילה, תנועה, בקשה לדבר גדול ושלם יותר. הקיום מולי הוא אין סופי והוא שואף לאין סופי. הוא מזמין אותי לא לתפוס אלא לזרום, לרקוד, לקפוץ אל הלא נודע. במובן מסוים אני מבקש שהאומנות שלי תגרום לאנשים לראות את היצירה באמת, לעצום עיניים ולנשום אותה עמוק."

נחמה אדלשטיין דברי זיכרון

סבתא יקרה,

ילדות בבית סבא וסבתא הייתה ילדות של מילים וסיפורים.
מילים מדויקות של סבתא, היודעות לתאר אירועים וזיכרונות,
ומילים עגולות של סבא, שמפליגות למחזות של נופים שונים.
ילדות בבית סבא וסבתא הייתה ילדות של אבן ירושלמית יצוקה
לצד חורשת עצים מסתורית ורעננה.

ילדות בבית סבא וסבתא הייתה ספוגה בטעמים של קוגל של שבת
בבוקר ולפתן לקינוח.

הייתה ספוגה במראות של אלבומים שאותם הייתי פותחת שוב
ושוב, טוב ושוב. מדפים גדושים בספרים, מרפסות, סוכה כתומה,
פמוטים, כלי נחושת, תמונות על הקירות וספה שאסור לשים עליה
רגליים.

שנים עברו ובני בכורי בגיל שבו הייתי כשסבא נפטר.

שנים רבות בהן נשאת סבתא את אלמנותך, נשאת את המשפחה
כולה והמשכת לרקום את חייך ובתוך כך את חיינו כולנו.

עצמאית להפליא, חדה ופיקחית, מלאת רושם וכבוד.

בתור ילדה ונערה זכיתי שתהיי חלק בלתי נפרד מנוף ילדותי. בין
אם היו אלו ביקורים אצלך, ניקוי חדר המדרגות, ובין אם פעמים
שאת היית זו שקיבלה את פניי בביתנו שלנו, כשאת עמלה ליד
קרב הגיהוץ. ארוחות שבת משותפות אצלנו או אצלך היו חלק
מקדושת השבת.

מחנכת היית בכל הווייתך וכך גם מולנו. איך מקפלים כביסה, איך
שוטפים כלים ואיך חוסכים במים תוך כדי, איפה מניחים את החפצים
כשנכנסים הביתה, איך מדייקים במילים. דברי תורה ומוסר נשזרו
במפגשים איתך. הייתה לך דעה על כל דבר. לפעמים בחרת להגיד
אותה עם חיוך וקריצה או כהערת אגב שחשוב שנשמע, ולפעמים
בחרת לשמור אותה לאנחות ליבך ולתת לנו להמשיך להתנסות
במבוכי החיים.

דרשת מעצמך ומכולנו את הגבוה ביותר, את הטוב ביותר. ראית למרחוק, ראית ברגישות את הצורך של כל אחד מאיתנו ודאגת לאורך שנים רבות ליצור לנו בסיס כלכלי להמשך הדרך.

לימדת אותנו מהו אורח חיים בריא, צנוע, פשוט אך מורס אל על.

סבתא, זכית להאריך ימים, ובכך זכו גם ילדיי לגדול בצל קורתה של סבתא נחמה. גם אותם ליווית ועקבת אחרי עקבותיהם בדרך. בכל פעם שהייתי מתקשרת, את היית זו שמעדכנת אותי על הכול. ידעת כל פרט ופרט. התרגשת מכל חידוש וכאבת את מכאובם. הילדים כל כך אוהבים אותך וגאים בסבתא רבה שלהם. כמה דאגו לך לאורך התקופה האחרונה ועקבו אחרי מצבך. כמה חזק היה לקבל את הבשורה על לכתך כשאני לצד בוסתן ויעלה ואנו יושבים ובוכים יחד.

סבתא יקרה, כבר תקופה ארוכה שאנחנו נפרדים. אט אט, משהו קצת השתנה. הזקנה והילדות פגשו זו את זו במעין טוהר זך. גם כשהגוף והתודעה דעכו, משהו ביסוד שבך בהק ונשאר איתן. הכבוד וזקיפות הקומה, הטיפוח, התום והיושר, האמונה והחיבור למסורת, למילות התפילה והתנ"ך שאותן כה אהבת.

זכית לילדים שהיו מסורים לך כל השנים, באירוח בשבתות, סעודה על שולחןך, דאגה לכל פרט שצריך בבית, הקפצה לשיעור או לרופא. ובטח בתקופה זו.

כשאושפות לפני כמה חודשים בבית החולים, שהיתי במחיצתך כמה שעות. החלפתי במשמרת את אימי יונת ואחריי באה איילת. את האהבה ורכות המילים, הדאגה לפרטים, הנשיקות והמגע שהיה בין האם לבנותיה, לא ראיתי בכל שנות היכרותי איתכן. גם אם משהו בהחזקה של שנות חיים עצמאיות קצת נרפה, משהו גם קצת השתחרר ואפשר. זה היה מרגש כל כך, מפעים כל כך. שנים של קשר של אם ובת, ענפים שצמחו אך ממשיכים לינוק משורש. הלב הפועם חשוף מתמיד, מנסים יחד להסדיר נשימה. כמה אהבה ורוך.

וזה הייתה רק תחילתו של פרק חדש. בחודשים האחרונים זכית סבתא שילדייך יסעדו אותך בביתך שלך שכה אהבת וטיפחת. יחד עם אנושקה שלך, אחותם בחוטי החיים שהחלו להיפרס אט אט. במסירות שאין כמוה, סביב השעון, מול ים הבירוקרטיה ואתגרי הנפש והגוף.

בלילה שלפני פטירתך ישבנו אימא ואני בליל שלג ירושלמי,
כשאת שוכבת בחדרך, מחפשת את ידינו כדי לאחוז, לא להיות
לבד, לקבל ביטחון. ישבנו משני צדדייך ושרנו. שרנו ניגונים ובכינו.
ידייך מדי פעם הורמו לשמיים ואנו שרות ובוכות, שרות ובוכות.

כמה שהתכוננתי לפרדה, זה תמיד מפתיע. הכאב חד, הזיכרונות
עמומים, תחושת ההחמצה עולה. היה אפשר עוד קצת, יש סיפור
שלא שמעתי, שלא הספקתי. הפרדה מהבית שלכם גם היא לא
קלה. עד כה לא הבנתי עד כמה הוא מהווה אי של ביטחון ועוגן
של יציבות בחיי. קשה לנעול חלון של נוף ילדות.

הכול עדיין טרי ועדיין אני בתוך תחושת פרדה. אבל ברור לי
שהביטחון והאבן הירושלמית ממנה את יצוקה, השואבת מדורות
רבים שקשורים בעיר הזו ובארץ הזו, במסורת אבות ובדרך ארץ,
טבועה ויצוקה גם בנו עמוק עמוק.

תודה לך על כל אלו. אוהבת ומתגעגעת מאוד מאוד,

הדס קסל, נכדתה

יעקב ונחמה בנינת ביתם

נחמת הפרטים הקטנים

נחמה הייתה סבתי,
ונחמה הייתה לירושלים.
באבניה חשתי את חומה
ועתה נחמה אין.
דברו על לב ירושלים, כי נחמה אין ודמנו עוד ניגר ברחובות.
זמנים קשים עוברים עלינו ואנו זקוקים לנחמה.
השרויה היא בין דפי הזיכרון?
או חיה היא בליבנו?
זכור נזכור את פרטיה וכלליה.
כי זכרה כל פרט מקטן ועד גדול ואת כל שמותינו ותאריכי
הולדתנו נצרה על לוח ליבה.
את כליה – שנאים היו ולא זעו ממקומם עד יום מותה.
את ספותיה הנקיות – רגלו של ילד מקטן ועד גדול לא עלתה
על ספתה ולא הותירה בה רבב.
הרדיו הישן שהשמיע מנגינות ותרועות ממלחמת השחרור ועד
לצהלת ששת הימים.
תמונת רחל אימנו שהתנוססה במרכז סלונה ועדיין מביטה עלינו
ממאנת להינחם על בניה.
בשלהי ימיה מתה סבתי וזכתה לשיבה טובה.
בין כותלי ביתה שלטה העברית על כל דרגותיה.
שימרה את שפתה ולשונה, ואת זיכרונה נעלה בשיר ובשפה
נקייה.
כתב ידה עגול היה ויפה היה ובו הייתה מסדרת את כתבי סבי
ואת סיכומי שיעוריה, שורות שורות כחיילים במסדר.
דאגנית הייתה ולא היה דבר שנעלם מעיניה. את כל התווה
הייתה מסדרת אלומות אלומות.
סבי כתב ידו משורבט היה, כמנהג הסופרים והעיתונאים של
פעם, וקולמוסו היה רץ לפניו, רק את תפוחו היה מקלף בעיגולים
כמעשה ידי אומן.
הייתה מטפלת בו ודואגת לכל צרכיו בחייו, ובמותו שימרה את
זיכרונו והפיצה את כתביו.
בימות החמה כבימי השלגים הייתה מכתתת רגליה למסור שיעורי
תנ"ך ולהפיץ תורתה בסתר ובגלוי.
מה עוד אומר לך סבתי. כתהילה היית וצדקת היית ובמותך

קרויה את כחיה.
חיה את בליבנו, וכשנקה את החמץ שבלבנו נזכור את מטאטא
הפירורים הקטן,
ונדע שאת היית בינותינו.

אלחנן אבן חן
נכד ובן לעזריאל בנה הבכור

כתיבתה התמה של נחמה

מילים על נחמה

סבתא דודה נחמה נפטרה...

מה הכוונה נפטרה?!

מה פשר המילים?!

תסבירי לי, דודה נחמה.

את מומחית לעברית, אז תסבירי לי בבקשה מה הכוונה שנפטרת.

את חיה וקיימת ועמוד יצוק של משפחתנו.

את תמיד היית לא בחיל

ולא בכוח.

כי אם ברוחי אמר ה' צבאות.

אז מה הכוונה שנפטרת?!

מימים ימימה אני זוכר שגבך אומנם כפוף אך נשמתך זקופה ומלאת הדר.

ביתך המסודר עודנו עומד.

ריח הניחוח העתיק המחדש בתורה עוד עולה באפנו. אצילית.

דייקנית.

תלמידת חכם.

איזו אישה את דודה נחמה.

אז מה הכוונה שנפטרת?!

היית מבטלת אותי עכשיו במחי יד.

היית אומרת לי "נו".

כבר פגשת את אישך יעקב העיתונאי, הסופר, ההוגה שחלום נעוריו היה

סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

כי את גם מנהלת ועד הבית.

כשהתקשרתי אלייך ידעת את כל הפרטים הקטנים, ואני רק האחיין הכי קטן שלך. התעניינת אצלי בכל הדברים החשובים.

במסורת, במשפחה, בקיום הפיזי.

מסרת שיעורי תורה עד השנים האחרונות.

חסכת לכל נכד שלך סכום קבוע בכל חודש.
אמרת לי שבמשפחה אפשר שיהיו דעות שונות, אבל צריך
לשמור על שלמות המשפחה.
היית ועד הבית של המשפחה.

מסרת על כך את הנפש.

בתוך שערי צדק כשכבר היית
לעלא מן-כל-ברכתא, שירתא, תשבחתא ונחמתא דאמירן
בעלמא,
ידי ביקשה לאחוז עוד בכף ירך
ולפתע נעמדת בכפיפותך
כמולד הלבנה.

מה נורא המקום הזה

אין זה

כי אם בית אלוהים

וזה שער השמים.

בימיך האחרונים ראיתי אותך עטופה באהבת בנותיך

וידעתי

נחמה עוד תהיה בעולם הזה.

שמעון אלירז, אחיינה

הוראת נשים בשכונת נחלאות

